

MAGYAR BANKSZÖVETSÉG

BESZÁMOLÓ
a Bankszövetség 2011. IV. negyedévi tevékenységéről

Budapest, 2012. január

Tartalom

I. MAKROGAZDASÁGI ÖSSZEFOGLALÓ	6
1. A világgazdaság helyzete 2011 őszén	6
2. A 2011. I-III. negyedéves magyar gazdasági teljesítmény	7
3. A 2011. I-III. negyedéves hitelintézeti teljesítmény	8
II. SZABÁLYOZÁSI, ÖNSZABÁLYOZÁSI KÉRDÉSEK	11
1. A lakossági devizahitelekkel kapcsolatos intézkedések, jogszabályok	11
1.1 A kormány és a Bankszövetség által aláírt tárgyalási jegyzőkönyvbe foglalt megállapodások	11
1.2 A Kormányzattal kötött megállapodás elszámolási kérdései	11
1.3 A végtörlesztéssel kapcsolatos jogi lépések	12
1.4 A végtörlesztéssel kapcsolatos adatgyűjtés	12
1.5 A rögzített árfolyamú devizahitel konstrukció számviteli szabályozásának eredménye	13
1.6 Nemzeti Eszközkezelő	13
2. Pénzforgalmi témák	14
2.1 Pénzforgalmi fogalomtár készítése	14
2.2 Alapszámla	14
2.3 Egyeztetések a megszűnt számlára érkező „sárga csekkes” befizetésekről	14
2.4 PSZÁF-tervek a bankszámlaválasztó kalkulátor bevezetésére	15
2.5 A szerencsejáték szervezéséről szóló törvény	15
3. Központi Hitelinformációs Rendszer (KHR)	15
4. Adózás	16
4.1 Módosuló adószabályok	16
4.2 Konferencia a 2012 évi adóváltozásokról	17
4.3 A pénzügyi tranzakciós adóval (FTT) kapcsolatos fejlemények	17
5. A kockázatkezeléssel kapcsolatos szabályok	18
5.1 A kereskedési tevékenység során felmerülő működési kockázatok kezeléséhez összeállított felügyeleti ajánlás véleményezése	18
5.2 A kormány 366/2011.(XII.30.) rendelete a hitelintézetek likviditási szintjének a meghatározásáról, valamint devizapozícióbeli lejáratú összhangjának a szabályozásáról	18
6. Egyeztetés az OBA ügyfél-tájékoztatóról és a tervezett OBA díj emelés megakadályozása	19
7. A vállalati hitelezéssel kapcsolatos fejlemények	19
7.1 Agrárhitelezés:	19
7.2 KKV szektor:	20
8. Jogi vonatkozású feladatok	20
8.1 A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény és a csődeljárásról, felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény módosítása	20
8.2 Felkészülés az új adatvédelmi törvény alkalmazására	21
8.3 Konzultáció a készülő új Polgári Törvénykönyvről	21
8.4 A Partiscum XI. Takarékszövetkezet	22
9. Az Országos Képzési Jegyzék felülvizsgálata	22
III. BANKSZÖVETSÉGI RENDEZVÉNYEK, MUNKACSOPORTOK, KOMMUNIKÁCIÓ	24
3.1 IT Biztonsági Munkacsoport	24
3.2 Fizikai Biztonsági Munkacsoport	24
3.3 Humán Erőforrás Munkacsoport	24
3.4 Bankkártya Munkacsoport	24

3.5 Kommunikáció, sajtókapcsolatok	25
3.6 Külföldi Bankár Klub	25
IV. EURÓPAI BANKFÖDERÁCIÓ	25
Külföldi érdeklődések, tájékoztatás kérése	25
V. MELLÉKLET: NEMZETKÖZI KITEKINTÉS	26
SZABÁLYOZÁS, FELÜGYELET - EURÓPAI BANKFÖDERÁCIÓ.....	26
I. Globális szabályozás	26
I.1 A BSBC jelentése a Bázeli III szabályozás bevezetéséről.....	26
I.2 A rendszerszempontról fontos globális bankok (G-SIBs) szabályozása.....	26
I.3 A kereskedelemfinanszírozás bázeli keretrendszerben való kezelése	28
I.4 BSBC konzultáció a központi elszámoló partnerekkel szembeni kitettségek tőkeigényéről	28
I.5 Konzultáció a pénzügyi konglomerátumok felügyeletének az alapelveiről	29
I.6 BSBC konzultáció a tőkére vonatkozó közzétételi követelményekről	29
I.7 BSBC konzultáció a banki belsőellenőrzési funkcióról.....	30
I.8 BSBC konzultáció a hatékony bankfelügyelet alapelveiről.....	30
I.9 A saját hitelkockázati kiigazítás alkalmazása a derivatívákra	30
I.10 USA-beli szabályozási fejlemények	31
II. Európai Unió.....	31
II.1 Nyilvános meghallgatás a tervezett tőkekövetelmény rendeletről és direktíváról (CRR/CRD4).....	31
II.2 Bizottsági konzultáció a hitelminősítő intézetekről szóló 1060/2009/EK rendelet módosításáról	32
III. EBA	33
III.1 A bankok 2010-es (3 pilléres) jelentéseinek a transzparenciája.....	33
III.2 A bankszektorba vetett bizalom erősítését célzó EU intézkedések részletei, a bankszektor tőkeszükséglete	33
III.3 Konzultáció a stressz VAR-ról (CP48), valamint a járulékos nem-teljesítési és a migrációs kockázat tőkekövetelményéről (CP49).....	34
III.4 Konzultáció a jelentési kötelezettségekre vonatkozó ITS-ről (CP50).....	35
IV. Európai Bankföderáció	35
IV.1 Tőkekövetelmény rendelet és direktíva (CRR/CRD4)	35
IV.2 A CRD3 felülvizsgálati klauzulája - Az EU Biztos válasza	37
IV.3 EMAC jelentés a hitelciklusokról és a makroprudenciális politikában betöltött szerepükről	37
IV.4 Az iparági szövetségek levele a jogi személy azonosító (LEI) rendszer támogatására	38

Vezetői összefoglaló

A Magyar Bankszövetség 2011. IV. negyedévében az elmúlt év kétségtelenül egyik legfajszínűsabb feladatával szembesült, amikor a kormányzat kezdeményezésére októberben tárgyalássorozatot indított a lakossági devizahiteles adósok kérdésének kezelésére. Az egyeztetések eredményeképp december közepére a bankok szempontjából is elfogadható – előzetesen tett javaslatainkkal jórészt egyező - kompromisszumos megállapodást sikerült tető alá hozni. Ez azon túl, hogy végérvényesen lezárta a bankok által korábban támadott (és továbbra is jogérvényesítési szakaszban lévő) végtörlesztést -, megfelelő garanciákat tartalmaz arra nézve, hogy a jövőben ne legyenek újabb, a bankszektort érintő külön terhek.

- A decemberi megállapodás arra is lehetőséget biztosít a hitelintézeteknek, hogy a pénzügyi különadóban érvényesítsék a végtörlesztés, illetve a 90 napon túli hátralékos tartozással bíró ügyfelek reaktiválását segítő megoldáson (forintkonverzió és tartozáselengedés) elszenvedett veszteségeik egy részét.
- Előremutató a megoldás azon pontja, amely a teljesítő állomány esetében az adósok korábbiaknál lényegesen szélesebb körének elérhetővé tett árfolyamgát konstrukció esetében a bankrendszer és az állam közös tehermegosztásán alapul. Ugyanakkor a felek között megerősödött szakmai együttműködés egyértelmű jele a megállapodásban szereplő növekedési paktum, amely jelenleg kidolgozás alatt van.
- A negyedévet emellett az épp folyó végtörlesztés technikai, számviteli kérdései is meghatározták, amelyben a Bankszövetség számos egyeztetést folytatott a szakminisztériumokkal, a PSZÁF-fel és az MNB-vel, több szakmai kezdeményezéssel éltünk.
- A végtörlesztés kérdésében az Elnökség döntése alapján a Bankszövetség és az érintett bankok önkéntesen az Alkotmánybírósághoz fordultak. Jogszabályi változások miatt célszerű és szükséges, hogy a közvetlenül érintett hitelintézetek az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panaszt terjesszenek elő. A Bankszövetség ebben a folyamatban is támogatja tagszervezeteit, a beadvány előkészítése folyamatban van. Emellett néhány bank az Európai Bíróság jogorvoslatát, döntését is kezdeményezte az ügyben.
- A Bankszövetség jelzésére a Nemzeti Eszközkezelő Társaság (NET) tevékenységéről szóló jogszabályt a Kormányzat felülvizsgálta és az érintettek körét számottevően bővítő módosításokról határozott, egyben – szintén banki kezdeményezésre – a NET által 2012-ben átveendő ingatlanok számát is számottevően – ötezerről nyolcezerre – bővítette.

A negyedév során a Bankszövetség külön projektet indított a nagyon szoros határidővel folyó Központi Hitelinformációs Rendszer (KHR) felállításával kapcsolatos munkákra. Folyamatosan egyeztetett a témában, koordinálta a folyamatokat, javaslatokat fogalmazott meg az ügyfelek tájékoztatásáról, illetve tájékoztatást és segítséget nyújtottunk tagbankjainknak az adattovábbítás jogi hátterének megteremtése kapcsán.

A Szövetség szakmai egyeztetéseket folytatott az Alapszámla-konstrukcióról, egyeztettünk a PSZÁF fogyasztóvédelmi terveiről a bankszámlaválasztó kalkulátor kapcsán. A Bankszövetség főtitkára az Országos Betétvédelmi Alap (OBA) igazgatósági tagjaként a

banki érdekek mellett érvelt mind a tervezett ügyfél-tájékoztató, mind az OBA díjának emelése kapcsán – sikerrel.

Jogi munkacsoportunk az időszak alatt megszületett törvények folyamatos értékelését végezte – kiemelt feladatot jelentett a csődtörvény, és az új adatvédelmi törvény alkalmazására történő felkészülés. Emellett a szövetség külső szakmai segítséget nyújtott a Partiscum XI. Takarékszövetkezetnek a Legfelsőbb Bíróság előtt zajló felülvizsgálati kérelmének összeállításában – természetesen az újrakezdett eljárásban is felajánlottuk jogi szakértőink segítségét.

Decemberben a Bankszövetség IT Biztonsági és Bankkártya Munkacsoportjai több alkalommal is egyeztettek a bankkártyás adatszerzési ügyben követendő eljárásról. A bankok döntésének megfelelően az ügy kommunikációs feladatait a Bankszövetség látta el. A jól megválasztott banki megoldásoknak és a gyors, proaktív kommunikációnak köszönhetően az adatszerzési ügy marginális veszteséggel, s a karácsonyi bevásárlási időszak ellenére komolyabb sajtótámadás nélkül zárult.

A napközbeni elszámolást magyarországi bevezetését megvalósító Intergiro2 (IG2) projekt minden bizottságában aktív szerepvállalással dolgozik a Bankszövetség. Az intenzív munka és szakmai együttműködés eredményeként a projekt előreláthatólag a tervezett határidők szerint végrehajtható.

A Bankszövetség munkatársai aktívan részt vettek az Európai Bankföderáció munkabizottságainak tevékenységében, s tagbankjaink szakértőivel képviseltjük magunkat az újonnan megalakult (a pénzügyi szektor adóival foglalkozó, illetve a kockázat értékelési) munkacsoportokban. Az EBF - a bankokkal szembeni ellenérzések erősödésére reagálva - kiemelt jelentőséget tulajdonít kommunikációs stratégiájának, amelynek kidolgozása munkatársunk vezetésével történik. Ugyancsak fokozott figyelem jut a tőkekövetelmény- és likviditásszabályozással (CRR/CRD4) kapcsolatos pozíciók kialakításának, a pénzügyi tranzakciós adóval kapcsolatos munkálatoknak, valamint a tőkepiac szabályozását célzó tervezeteknek, direktíváknak.

A nemzetközi szabályozás homlokterében a Bazel III egyezmény bevezetését segítő munkálatokon túl, a rendszerszempontról fontos intézmények (SI-FIs, G-SIBs) szabályozása, valamint a hatékony bankfelügyelet (beleértve a pénzügyi konglomerátumok hatékony felügyeletét) alapelveinek a továbbfejlesztése állt.

I. MAKROGAZDASÁGI ÖSSZEFOGLALÓ

2011. negyedik negyedévben

- a Makrogazdasági Bizottság decemberi ülésén a résztvevők elemezték a 2011-es helyzetet és megvitatták a 2012-es év várható fejleményeit;
- elkészültek a világgazdaság, a magyar gazdaság és a hazai bankrendszer harmadik negyedévi teljesítményét bemutató írások (összesen 64 oldalon), melyek rövid összefoglaló megállapításai az alábbiak:

1. A világgazdaság helyzete 2011 őszén

- A világgazdaság helyzetét a következő fél évtizedre vonatkozóan a 2011. szeptemberi IMF jelentés alapvetően bizakodónak látta. Úgy gondolja, hogy a GDP minden évben 4-5 % között növekszik, 2012-ben 4%, de évről- évre nő.
- Előrejelzéseik szerint az infláció 3% körüli szintre ereszkedik, a beruházási ráta 25% körüli lesz, az export dinamikája a 2012 évi 6%-ról folyamatosan 7%-ra nő a következő 5 évben.
- A vizsgálódásban visszatekintő adatsort alkalmaztunk, megnéztük, hogy milyen volt az export ütem és a GDP ütemek kapcsolata. Azt találtuk, hogy a világgazdaság növekedése leírható, mint $GDP\dot{U}TEM=0,25*EXPORTNÖVEKEDÉS + 2\%$. Egyszerű növekedéseméleti összefüggések felhasználásával érvelünk mellette.
- Az export/GDP arányt megkíséreltük a fejlettségre, a létszámra és a kereskedelempolitikai hozzáállásra visszavezetni, ennek alapján elkülönítettük az elmúlt fél évszázadban az alul- és a túlexportáló országok csoportját. Az alulexportáló országok fejlettségükhöz és népességükhöz képest kicsiny export/GDP aránnyal rendelkeznek, legfőbb képviselőik az USA és az ún. offshoot államok, a volt EFTA országok, a mediterrán és a dél-amerikai országok.
- A nem alul exportáló országok nagyobb csoportjai a Közös Piac alapítói, az európai poszt-szocialista országok, Japán és a feltörekvő dél-kelet ázsiai országok. A két ország-csoport V alakban távolodik egymástól, ennek következményeit nehéz kiszámolni.
- Nem lehet azt mondani, hogy az alulexportáló országok mind rosszabbul jártak a válságban, bár a görög, portugál, ír csapat oda tartozik.
- Az USA volt a válsággóc, így kicsit részletesebben vizsgáltuk, hogy alacsony megtakarítása miként eredeztethető a magas eszközárakból, a magas eszközárak kapcsolatba hozhatók-e a világméretű likviditási helyzettel. A saving glut kialakulásában meghatározó szereplő volt a kínai fél, ahol a nyugdíjrendszer hiánya miatt akkor is célszerű megtakarítani, ha azt nem beruházásra fordítják.
- A túlzott likviditás miatti magas eszközárak melletti túlfogyasztás veszélyes fizetési hiányt produkált az USA-ban, és egyúttal öngerjesztő hatású is volt.

- Megvizsgáltuk egy vállalati hitel-boom kialakulási lehetőségét is. Az USA feldolgozóipari vállalatai hitel/eszköz arányukat 1/3-ról közel 2/3-ra növelték fél évszázad során, ez vagy az adókulcsok növekedésére vezethető vissza, amikor az adópajzs védelmében adósodik el a vállalat, vagy a pénzügyi nehézségek csökkentek le annyira, hogy érdemes mind nagyobb hányadát hitelből finanszírozni az eszközöknek.
- Megvizsgáltuk a magyar gazdaságra a külső kockázatok alakulását, a német CDS a külső hatásokra ingadozik, a magyar CDS tapad a német CDS-hez, de példátlan módon annak 4-szeresét mutatja, míg a cseh, szlovák vagy lengyel CDS csak 1-2-szeres mértékben ingadozik.
- A CDS befolyásolja a hazai valuta árfolyamát is, ez a magas devizahitelek mellett jelentős banki értékvesztéssel, így banki tőkevesztéssel is jár, ami végül a hitelezés jelentős zsugorodását eredményezheti.
- A „görög ügy” még teljesen nyitott, nem világos sem a mentő bankok és kormányok, sem a mentendő polgárok tűréshatára sem, így az €, és az EU kilátásai nem könnyen ítélnetők meg.

2. A 2011. I-III. negyedéves magyar gazdasági teljesítmény

- A magyar GDP - 2011 I-III. negyedévben az előző év azonos időszakához képesti növekedési üteme (1,8%) megegyezett az EU-27-tel,
- Ugyanakkor, ha a poszt-szocialista országokhoz, vagy a 2009-es esés miatti visszatérési potenciálhoz hasonlítjuk, akkor az ütem 1-2%-kal kisebb az indokoltnál.
- A stagnáló fogyasztás (-0,01%) az 1,8%-os GDP növekedéshez képest (azaz 2%-ponttal kisebb fogyasztás, mint GDP ütem) átlagosan visszafogottnak minősíthető, más országoknál jórészt hasonló kapcsolat volt megfigyelhető.
- A munkanélküliségi ráta 11,3%-a az EU-27-nél 1,6%-ponttal magasabb, ennél magasabb csak a PIGS-ben, a Baltikumban, Bulgáriában és Szlovákiában volt. A magas munkanélküliségi ráta, ha strukturális okokat takar, a GDP ütemét nem mérsékli.
- A beruházás -5,9%-os zsugorodási üteme megnehezíti a későbbi növekedést, ez a magas eltérés a GDP ütemtől ismét csak a PIGS-ben található.
- A magyar export 15%-os növekedési üteme nem kiemelkedő, az viszont hogy a szaldó mindkét évben pozitív és növekvő csak Németországra és 7 kis országra volt jellemző.
- Az ipari termelésben az elmúlt öt évben a PIIGS zsugorodott, Japán, USA, EU stagnált és zsugorodott, Németország, Ausztria és a poszt-szocialista országok növekedtek, Magyarország ipari növekedése az elmúlt 5 év átlagában havi 1,1% volt, ami 0,6%-ponttal elmaradt a német ütemtől.
- Az inflációs pályán Japán enyhe deflációt mutatott az elmúlt öt évben, USA, EU évi 2%-os éves átlagos áremelkedést produkált, a magyar átlagosadat ennek 2-3-szorosa volt, gyakran az ország csoport legmagasabb inflációját mutatta, amelyek ebben időnként megelőzték azok a balti és balkáni országok voltak.

- 2011./2010. III. negyedévben: a teljes munkaidős foglalkoztatottak száma tovább csökkent, a részfoglalkozásúak száma ennél jobban nőtt
- a munkanélküliek száma gyakorlatilag stagnált,
- a reális nettó keresetek 3%-kal nőttek.
- A kiskereskedelmi forgalom és az összes fogyasztás stagnált,
- a beruházások újabb 5%-kal estek vissza.
- A mezőgazdaságban a 2010 évi 16%-os visszaesést követően 4%-kal növekedett a felvásárlások volumene,
- az iparban az év eleje óta stagnál az export, zsugorodik a belföldi értékesítés, csökken az összes értékesítés volumene, de 2010/2011. szeptemberben 3.2%-kal nőtt az ipari termelés,
- az építőipar termelése ugyanekkor 12%-kal mérséklődött.
- A GDP 1,4%-kal nőtt 2011/2010. III. n. évben mivel az import ütemének (7,4 %-pont) csökkenése meghaladta az export ütemének (4,4 %- pont) csökkenését.
- Az államháztartás bruttó adóssága 2011. I. negyedévében 81,9% volt, a III. negyedévben 82,6 %- ra nőtt.

3. A 2011. I-III. negyedéves hitelintézeti teljesítmény

- A gazdasági növekedés és a hitelállomány növekedése között mind keresztmetszeti (nemzetközi), mind longitudinális (két évtizedes hazai idősorok) adatai azt mutatják, hogy a hitel/GDP arány a GDP növekedésével egyenes arányban nő, vagyis a hitelállomány és a GDP közötti összefüggés négyzetes, ami ütemek esetén azt jelenti, hogy egységnyi GDP növekedési ütem két egység hitelgyarapodást követel.
- A hazai teljes hitelállomány folyóáron továbbra is nő (2010. szeptember és 2011. szeptember között 1,38%-kal), a vállalalkozási hitelek második éve csökkennek (2010. szeptember és 2011. szeptember között -0,83 %-kal), árfolyam- és inflációsúrten az összes hitel 2008 óta évente 10-11%-kal csökken, (az utolsó 12 hónapban 10% volt a csökkenés), míg a vállalalkozások hiteleinél a zsugorodás ezt 1-3%-ponttal meghaladó ütemű volt (az utolsó 12 hónapban 11%-os volt a csökkenés).
- Mind az összes hitel, mind a vállalalkozói hitelek devizahányada igen magas, (67% illetve 58 %), ez 2008-09-ig gyorsan emelkedett, azóta lényegében stagnál, ami azt jelenti, hogy a bankok erős mérlegalkalmazkodással elérték, hogy az 50%-kal gyengülő árfolyam mellett se emelkedjen a devizakitettséjük.
- A hitelintézetek közül a bankok nyújtják az összes hitel 91%-át és a vállalalkozási hitelek 89%-át, a fióktelepek az összes hitel 6%-át, s vállalalkozói hitelek 7%-át, a szövetkezetek

az összes hitel 3%-át, a vállalkozói hitelek 5%-át. (A szövetkezetek devizahitelekben nyújtott súlya mind a teljes, mind a vállalkozói hitelállomány esetén 1%, a fióktelepeknél nem érzékelhető súlykülönbség a deviza- és forint hitelek esetén.)

- A bankok összes eszköze 2011/2010 szeptember között folyóáron 1,8%-kal nőtt, az összes hitel 1,2% csökkent, a vállalkozói hitelek 5,2%-kal csökkentek, a háztartási hitelek 2,1%-kal nőttek.
- 2003 óta vizsgálva a bankok mérlegszerkezetének alakulását a vállalkozói hitelek súlya az összes eszközön belül 12%-ponttal 32%-ról 20%-ra csökkent, míg a háztartási hitelek súlya 10%-ponttal emelkedett 15%-ról 25%-ra; emellett számottevő, hogy az értékpapírok súlya 6%-ponttal 18%-ról 24%-ra bővült.
- A devizahányad minden fontos eszköztételnél 2003-2008 között emelkedett, azóta lényegében stagnál (összes eszköz esetén 31%-ról 52%-ra nőtt 2008-ra, majd 54%-ra 2011 szeptemberére, a háztartási hitelek esetén 3%-ról 66%-ra nőtt a deviza részarány 2008-ra, majd 2011-re ez további 4%-ponttal emelkedett.)
- A vállalati bankhitelekben belül 2008-2011 között a nagyvállalati hitelek részaránya 15%-ponttal 57%-ról 42%-ra csökkent, a középvállalatok súlya 8%-ponttal, a kisvállalatok súlya 4%-ponttal, a mikro-vállalatok súlya 3%-ponttal nőtt. A vállalati hitelek NPL (90 napon túl nem fizető hitelek részaránya) rátája a 2010. márciusi 8,92%-ról 2011 szeptemberére 13,85%-ra romlott. A devizahitelek NPL rátája mindvégig 4-5%-ponttal kisebb volt, mint a forint hiteleké. Ha a vállalkozói hitelek portfólió minőségét úgy vizsgáljuk, hogy az értékvesztési kulcsokkal az egyes minősítési kategóriákban lévő hitelállományt beszorozzuk, majd ezt a teljes vállalati hitelportfólióra vetítjük, akkor ez a ráta 2006-2008 között 3%-os volt, 2009-10-ben 5%-os, majd 2011. szeptemberre 10%-os lett.
- A háztartási bankhitelek folyóáron 2010-2011. szeptember között összesen 4,1%-kal, a lakáscélú hitelek 4,9%-kal, a fogyasztási hitelek 4,55%-kal, a folyószámlahitelek 3,1%-kal nőttek. A hitelek deviza-részaránya erősen eltérő, a fogyasztási hitelek esetén 83%-os, a lakáscélú hiteleknél 67%-os, a folyószámlahiteleknél 2%-os. A háztartási hitelek NPL rátája 1,5-2,5%-ponttal kisebb, mint a vállalkozásoké, de hasonlóan emelkedő. A 2010. márciusi 7,4%-os ráta 11,5%-re nőtt 2011 szeptemberére. A devizahitelek NPL rátája másfél éve 0,6%-ponttal kisebb volt, mint a teljes lakossági hitelállományé, mára megfordult a sorrend, a teljes állomány kb. 0,2%-ponttal kisebb, mint a devizahiteleké. A képzett értékvesztés/hitelállomány rátája kedvezőbb, mint a vállalatok esetén, a háztartásoknál (kerekítve) 2006-08-ban 2%-os ráta 2009-re 3%-ot, 2010-re 5%-ot, 2011 szeptemberére 7%-ot ért el. A bankok eredményét csökkentő speciális elem a végtörlesztés, aminek eredménycsökkentő hatása október végéig 44 Mrd HUF volt, kumuláltan november végéig 90,5 Mrd HUF, ez év végéig talán 140 Mrd HUF-ra megy fel, majd folytatódik február végéig.
- A források közötti alaptendencia a betétek részarányának kb. 18%-pontos csökkenése 2003-2011. szeptember között, amit a bankközi betétek 12 százalékpontos és a felvett hitelek 3 százalékpontos bővülése ellensúlyozott. A banki devizaforrások aránya 28%-ról 40%-ra nőtt az elmúlt nyolc év során. A hitelbetét arány 2003 évi 110%-ról 2008-ra 157%-ra nőtt, 2011. szeptemberében 150% volt az arány. A háztartási hitelek 50%-ról

117%-ra nőttek 2008-ban, 2011-ben is ennyi volt, a vállalkozásoknál 190% feletti hitel/betét ráta volt 2003-2008. között, ami 168%-ra csökkent 2011. szeptemberre.

- A banki eredmények I-III. negyedévi eszközarányos NEM ANNUALIZÁLT eredmények 2003-2011 éves alakulását jellemzi, hogy:
- A kamatmarzs 1%-pontot csökkent
- A működési költség (fajlagos) 1,3%-ponttal csökkent
- A nem kamateredmény 1%-pontos csökkenését 2010-11-ben az egyéb nem kamateredmény sorban lévő banki különadó magyarázza
- Az értékvesztés változás 0,7-0,8%-pontos romlása a válság óta
- ROA 1,5%-ponttal csökkent, nominálisan közel 0-ra.

- 2011-ben 2010-hez képest az eszközarányos eredmény-összetevők:
 - 0,1%-ponttal csökkent az eszközarányos kamatmarzs,
 - 0,1%-ponttal csökkent az eszközarányos működési költség, ellentételezve a kamatrés csökkenését,
 - 0,2%-ponttal csökkent a nem kamateredmény, (jórészt a különadó miatt),
 - 0,1%-ponttal javult az értékvesztés változás
 - Mindezek miatt
 - 0,1%-ponttal romlott ROA, és 0,95-ponttal az I-III. negyedéves nem annualizált ROE, illetve
 - 0,6%-ponttal (-0,6%-ról -1,2%-ra) csökkent az I-III. negyedéves nem annualizált reál-ROE.

II. SZABÁLYOZÁSI, ÖNSZABÁLYOZÁSI KÉRDÉSEK

1. *A lakossági devizahitelekkel kapcsolatos intézkedések, jogszabályok*

1.1 A kormány és a Bankszövetség által aláírt tárgyalási jegyzőkönyvbe foglalt megállapodások

A kormányzat kezdeményezésére októberben egyeztetések kezdődtek a kormányzat és a Bankszövetség között, az MNB és a PSZÁF folyamatos tájékoztatása mellett. Ennek keretében a Bankszövetségnél elindult egy a végtörlesztési törvény káros hatásainak mérséklését célzó együttműködési megállapodás alapjainak a kidolgozása. A részletek kimunkálására november 7-én magas szintű munkacsoport került felállításra Gyuris Dániel, az OTP Jelzálogbank vezérigazgatójának elnöklésével, melynek tagjai a CIB, az ERSTE, az FHB, a K&H, és Raiffeisen bank vezérigazgatói, valamint a főtitkár.

A magas szintű munkacsoport által kidolgozott javaslatok november 17-én kerültek elküldése a miniszterelnöknek és a nemzetgazdasági miniszternek, másolatban az MNB és a PSZÁF elnökeinek.

A javaslatok elküldését követően, a tárgyalások lezárását megelőzően parlamenti képviselői egyéni indítványként további, a végtörlesztést a bankok terhére kiterjesztő javaslatokat nyújtottak be. A tárgyalások során a Bankszövetség delegációja ezek jelentős korlátok melletti elfogadását kérte.

Az egyeztetések eredményeként december 15-én aláírásra került a Tárgyalási Jegyzőkönyvbe foglalt megállapodás. A közzétett megállapodásnak a lakossági hitelezést érintő legfontosabb elemei, hogy a végtörlesztési törvény hatályát időben tovább korlátozta, illetve az újonnan benyújtott, fent említett módosító javaslatok alkalmazási körét jelentősen szűkítette. Lehetővé tette, hogy a végtörlesztési veszteségek 30%-ával a 2011. évre esedékes bankadó csökkentésre kerülhessen. Emellett elősegíti a 90 napon túli hátralékos tartozással érintett lakossági devizahitel állomány reaktíválását forintra történő konverzióval és részleges tartozás elengedéssel. A fentiekén túl a teljesítő állomány esetében az adósok jelentős körére kibővíti az árfolyamgát konstrukciót, részleges kamatelengedéssel és állami kamattámogatással. (A megállapodás teljes szövege az NGM honlapján közzétételre került).

A kormányzat december végéig a befektetési alapkezelőkről és a kollektív befektetési formákról szóló, valamint a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvényjavaslatokba illesztve teljesítette az időarányos jogalkotási kötelezettségvállalását.

1.2 A Kormányzattal kötött megállapodás elszámolási kérdései

A magyar parlament törvényt fogadott el a devizahitelek rögzített árfolyamon történő kedvezményes végtörlesztéséről 2011 őszén. Emellett év végén a Bankszövetség a kormányzattal megállapodást kötött a devizában eladósodott jelzáloghitel adósok terheinek további csökkentéséről is. Eszerint a bankok 2012-ben a 90 napon túli fizetési késedelemben lévő adósoknál kedvező árfolyamon forintra váltják a devizahitelt és a forinthatelnak 25%-át elengedik, ezen kívül a 90 napot el nem érő késedelmes adósoknak új rögzített devizaárfolyamú gyűjtőszámla konstrukciót indítanak. A devizahitel adósok számára a végtörlesztés illetve a 2012 évi új konstrukciók kedvezően alakítják a hitel-visszafizetés

feltételeit ugyanakkor a hitelek végtörlesztése és átalakításuk óriási mértékben növeli a bankszektor veszteségeit. A kormányzattal kötött megállapodás ezért arra is kitért, hogy a 2011 évi végtörlesztés miatt elszenvedett veszteség 30%-át a hitelező bankok a banki különadóban leírhatják. A 2012 évi új konstrukciók várható veszteségének oldására ugyancsak a banki különadón keresztül nyílik lehetőség.

Év végén ezért a hitelintézeti törvény és a banki különadó törvény is módosult, s a változó jogszabályok egységes értelmezése és alkalmazása miatt egyeztető megbeszélésre hívtuk tagbanki szakértőinket a számviteli és adózási kérdésekben. A 2012-es gazdasági évre áthúzódóan realizált végtörlesztés veszteségének a 2011-es különadóban való elszámolása, illetve a kapcsolt vállalkozások közti beszámítás vetett fel kérdéseket.

A Nemzetgazdasági Minisztériumhoz és az adóhatósághoz egyaránt eljuttattuk az értelmezéssel kapcsolatos megállapításainkat és megerősítő választ kértünk. Szakmai kapcsolatok révén egyértelművé vált, hogy ezek a kérdések nem csak a banki gyakorlatban, hanem a könyvvizsgálók számára sem egyértelműek.

1.3 A végtörlesztéssel kapcsolatos jogi lépések

Ahogy a III. negyedéves jelentés részletesen beszámolt, a végtörlesztési törvényt a Bankszövetséggel folytatott konzultáció nélkül dolgozták ki és léptették hatályba 2011. szeptember 29-én. A jelentés ugyancsak beszámolt az alkotmánybírósági beadvánnyal és az adó és számviteli kérdésekkel kapcsolatos októberben végrehajtott lépésekről.

Az Európai Bizottság Magyarországi Képviselével egyeztettünk az uniós fórumokon történő fellépés lehetőségeiről, melynek eredményeként novemberben egy Michel Barnier-nak, a belső piacért felelős uniós biztosnak írandó levélben fejeztük ki a törvénnyel kapcsolatos aggodalmainkat és egyúttal jeleztük készségünket arra, hogy a Bizottság vizsgálódását adatok és más bizonyítékok szolgáltatásával segítsük.

Az Alaptörvény, illetőleg az Alkotmánybíróságra vonatkozó új törvényi szabályozás megszűnteti annak a lehetőségét, hogy a kihirdetett jogszabályok alkotmányellenességével kapcsolatban bárki beadvánnyal fordulhasson az Alkotmánybírósághoz. Az év végével a folyamatban levő, ilyen tárgyú eljárások megszűntek, de 2012. március 31-ig lehetőség van arra, hogy a közvetlenül érintettek az alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panaszt terjesszenek elő. Ennek előkészítése folyamatban van: tagszervezeteinknek rendelkezésükre fogjuk bocsátani a beadványt csatlakozásra.

1.4 A végtörlesztéssel kapcsolatos adatgyűjtés

A PSZÁF-tól és az MNB-től is kértük, hogy a heti rendszerességgel bekért devizahitelek végtörlesztését tartalmazó jelentések összesített adatait adatszere keretében adják vissza a szektornak. A végtörlesztés folyamatának vizsgálata, a hatások elemzése a szektor számára is lényeges, a tervezéshez fontos adat.

Kérésünkhöz pozitívan álltak a szabályozók és válaszuk úgy szólt, hogy a Felügyelet havonta publikálni fogja a honlapján a ténylegesen megtörtént végtörlesztések adatait.

A havi publikációt, amely nem lett volna teljes a banki elemzők a piaci pozícióik méréséhez nem tartották elégségesnek ezért kezdeményezésükre bekértük tagbankjainktól a heti felügyeleti jelentéseket. Az összesítést a beérkezett adatok alapján így a Bankszövetségben elvégezzük és ugyanabban a részletezettségben, mint ahogy a jelentésben szerepel, visszaadjuk azon tagbankok felé akik önkéntesen csatlakoztak az adatcseréhez. A bankszövetségi közbenjárást, az adatfeldolgozást tagbankjaink szakértői hasznosnak, értékesnek tartják és a rendszeresen küldött adatok mellett tapasztalataikat is megosztják az aktuális folyamatról.

Közbenjárásunkra a jegybank angol nyelvre is lefordította és honlapján közzétette a végtörlesztéshez kapcsolódóan elrendelt jelentések tábláit és a kapcsolódó útmutatót.

1.5 A rögzített árfolyamú devizahitel konstrukció számviteli szabályozásának eredménye

2011 harmadik negyedében a nyáron induló új devizakölcsön törvényben meghatározott gyűjtőszámlahitel konstrukció számviteli szabályozási kérdéseit sikerült hosszan elhúzódó egyeztetési folyamat után kedvezően lezárni. Novemberben megérkezett a Nemzetgazdasági Minisztériumtól a jogszabályszöveg és megelégedéssel fogadtuk, hogy az egyeztetések során vitatott kérdésekben elfogadták érveinket.

Eszerint az a gyűjtőszámlahitel termék, amelynél az eredeti követelés az árfolyamvédelemben történő bejelentkezés előtt problémamentes kategóriába tartozott átkerül ugyan az átstrukturált kategóriába, de nem kell az átsorolás miatt automatikusan értékvesztést képezni.

A gyűjtőszámlán elszámolt - a devizakölcsön törvény szerint – 2014. december 31-ig gyűjtött kamatok kezelésében is rendeződött a kérdés: nem kell azt a céltartalék-képzési szabályt alkalmazni, amit a halasztott kamatfizetésű lakáshitelekre, illetve diákhitelekre előír a jogszabály. A gyűjtőszámlahitel halasztott kamata nem egyenlő egy olyan klasszikusan halasztott kamatfizetésű lakáshittel, vagy diákhittel ahol az ügyfél hosszú ideig nem fizet semmit és a hitelező banknak nincs semmi olyan információja, amiből következtetni tudna az adós fizetőkészségére, fizetőképességére, fizetési hajlandóságára. A gyűjtőszámlahitelnél az ügyfelek havonta törlesztik a törvény szerinti fix árfolyamon számított csökkentett hányadot. Amennyiben pedig az ügyfél késedelembe lép azt a bank azonnal érzékeli. A hitelintézeteknél fejlett, modelleken alapuló módszerekkel figyelik az ügyfelek viselkedését és rendszeresen minősítenek. A hazai számviteli szabályok szerint meghatározott 5 minősítési kategória helyett többet, sokkal finomabb vizsgálatot alkalmaznak. A minősítési követelmények a nemzetközi előírásoknak is megfelelnek és a modelleket a PSZÁF is ellenőrzi és jóváhagyja.

Javasoltuk, hogy térjünk vissza 2013-ban annak a kockázatnak a kezelésére, amely a 2014 végén törlesztésbe forduló és túlságosan nagyra növekvő gyűjtőszámla állomány miatt keletkezne.

1.6 Nemzeti Eszközkezelő

Hatályba lépett a Nemzeti Eszközkezelő Társaság (NET) tevékenységét szabályozó törvény, és máris elkészült a módosítására vonatkozó javaslat is: ennek értelmében az egy gyermekes jogosultak is felajánlhatják majd jelzáloggal terhelt ingatlanukat hitelező bankjukon keresztül

a NET-nek. A jogosulti kör ily módon történő kibővítése többletfeladatokat jelent majd a NET-nek, 2012-ben 8000 ilyen ingatlan megvásárlása kerülhet sor.

2. Pénzforgalmi témák

2.1 Pénzforgalmi fogalomtár készítése

A projekt a legátfogóbb pénzforgalmi területtel (számlavezetés, készpénzforgalom, bankközi elszámolás) foglalkozó munkacsoport tevékenységével indult.

Elsődlegesen a szótárkészítés munkamódszereit kellett tisztázni:

- milyen részterületekre érdemes bontani a feladatot,
- milyen szempontok szerint történjen a szótárba kerülésre érdemesnek minősített kategóriák kiválasztása (csak a szélesebb közvéleményt érintő kifejezések, vagy/és a bankszakma által használt kifejezések kerüljenek bele), ill.
- a definiálási munka során milyen mélységű és milyen jellegű (jogi/köznyelvi) meghatározások szülessenek.

A folyamatosan bővülő fogalomtárba kerülő meghatározások csak a munkacsoport komoly szakmai vitáját követően kerülnek véglegesítésre.

A kialakított módszertan szerint a második munkacsoport (Bankkártyák, és egyéb elektronikus bankszolgáltatások) is elkezdte tevékenységét.

2.2 Alapszámla

Az Alapszámla Munkacsoport elkészítette az alapszintű szolgáltatásokat nyújtó lakossági fizetési számlákról szóló ajánlástervezetét a Nemzetgazdasági Minisztériumnak, amely korábban felkérte a Bankszövetséget az önszabályozás megalkotására. Az NGM válaszában ismertetében döntünk majd arról, hogy javasoljuk az ajánlás kibocsátását az Elnökségnek. A tervezet nem alkot egy új, önálló alapszámlát, e helyett megalkotja az alapszámlát, mint egy számlatípust, ami azt jelenti, hogy a megadott kritériumoknak megfelelő bármely számlatermék alapszámlának minősül majd, melyek listáját és elérhetőségét közzétesszük a Bankszövetség honlapján, és ugyanezt kérjük a PSZÁF-tól is.

2.3 Egyeztetések a megszűnt számlára érkező „sárga csekkes” befizetésekről

Miután egy MNB állásfoglalása egyértelművé tette, hogy a - jelenlegi gyakorlattól eltérően – a Magyar Posta köteles visszafogadni a bankváltás miatt megszűnt számlákra érkező ún. „sárga csekkes” átutalásokat, egyeztetések kezdődtek a Bankszövetség és a Posta között a visszautasítás feltételeiről.

A legnagyobb problémát az jelentette, hogy a Posta szerint komoly panaszáradatot indíthat el, ha a sárga csekk befizetői a remélt célbajuttatás helyett, visszakapják a befizetett összeget, ráadásul a közvetítői költségekkel csökkentve. Javasolták, hogy a sárga csekkes befizetéseket kapó ügyfeleiket csak 3 hónapos felmondási idővel „engedjék el” a bankok, amely időtartam alatt várhatóan az ügyfelek is átszokhatnak az új célszámlát tartalmazó sárga csekkre.

A bankok elvetették a javaslatot, mert a jelenlegi, általánosan 1 hónapos felmondási idő megnövelése részben ügyféllel szemben magatartás lenne, részben – ha egyszerre lépik meg a bankok - versenyjogilag is kifogásolható. Véleményünk szerint a sárga csekk jogosultjának felelőssége és érdeke, hogy kellő időben előre és megfelelő módon értesítse a sárga csekkes ügyfeleit a bankszámla-változásról. Ezt a felelős magatartást jogi úton nincs módja a bankoknak kikényszeríteni.

Jóval kedvezőbben alakultak a visszautasítás technikai kérdéseivel foglalkozó egyeztetések. Sikerült megegyezni a pénzvisszaküldés csatornájáról (VIBER), a visszaküldendő információk jellegéről, az alkalmazott díjakról és előre haladott tárgyalások folynak a díjak elszámolásának módjáról, az adatküldés tartalmáról és csatornájáról.

2.4 PSZÁF-tervek a bankszámlaválasztó kalkulátor bevezetésére

A PSZÁF – a már létező hitel-, valamint betéti termék összehasonlító kalkulátor mintájára – létre kívánja hozni a bankszámlaválasztó kalkulátorát, amelynek érdekében egyeztetést kezdeményezett a Bankszövetséggel. A munka a következő ütemezésben fog zajlani:

- 2012 júniusában megszületik az a PSZÁF-rendelet, amely a bankszámladíj-összehasonlító kalkulátorhoz szükséges adatok szolgáltatását írja majd elő,
- 3 hónapos felkészüléssel 2012 októberében megtörténik az első adatfeltöltés, majd
- 2012 novemberében megkezdődik a kalkulátor működését.

A Felügyelet elképzelései szerint a kalkulátor középpontjában az alapszámla állna, ugyanakkor – ennek némiképp ellentmondva – kifejezte azt a szándékát is, hogy az összehasonlítás ügyfélprofilok mentén történjen. Mi ez utóbbit támogatjuk, hiszen az alapszámla egyik „fogyatékosága”, hogy a rá vonatkozó uniós ajánlás szerint nem lehet az igénybe vételét ahhoz kötni, hogy arra rendszeres jövedelem érkezzon, ami egyben az akadálya is annak, hogy versenyképes legyen más, létező olcsóbb, sőt ingyenes számlatermékekkel. A témában a Bankszövetség illetékes munkacsoportja folyamatosan egyeztet a Felüggyel, amely nyitottnak mutatkozik javaslatainkra.

2.5 A szerencsejáték szervezéséről szóló törvény

A szerencsejáték szervezéséről szóló törvény módosításának, fizetési tilalmat elrendelő új szabályát véleményeztettük a jogászokkal, a Pénzforgalmi munkabizottsággal, a Bankkártya munkabizottsággal. Az államháztartás stabilitását elősegítő egyes adótörvények módosításáról szóló 2011. évi CXXV. törvény módosította az Szjtv-t is. A 2012. január 1-jétől hatályba lépő módosítás szerint az állami adóhatóság felhívhatja a pénzforgalmi szolgáltatót, hogy az állami adóhatóság engedélye nélkül végzett szerencsejáték szervezési tevékenység megakadályozása érdekében az általa megjelölt pénzforgalmi számláról és pénzforgalmi számlára „átutalás, beszedés, egyéb fizetési megbízás, művelet teljesítésében a – legfeljebb 90 napos – tilalom feloldásáig ne működjön közre.”

A pénzforgalmi szolgáltató konkrét teendőinek meghatározása érdekében állásfoglalást kérő levelet küldtünk a Nemzetgazdasági Minisztériumnak, illetőleg konzultáltunk a Nemzeti Adó és Vámhivatal Szerencsejáték Felügyeleti Főosztályával a végrehajtás lehetséges megoldásairól.

3. Központi Hitelinformációs Rendszer (KHR)

A Bankszövetség vezetésével, az adósnilyvántartást kezelő BISZ Zrt. aktív közreműködésével és a tagbankok szakértőinek részvételével felállt KHR projekt kezdeti szakaszában arra koncentrált, hogy a komoly hibákkal megszületett KHR törvény módosítására megfelelő javaslatokat dolgozzon ki (és fogadtasson el a törvény-előkészítést végző szakapparátussal), ill. a törvényi változás bekövetkezéséig átmeneti megoldásokat keressen a hatályos jogszabály szinte végrehajthatatlan intézkedéseire.

A projekt elsődleges törekvései sikerrel jártak:

Az átmeneti időszakra olyan legjobb gyakorlatokat (best practice) dolgoztunk ki, s ajánlottuk tagintézményeinknek, amelyek a problémás törvény betűjét lehetőleg nem sértve, kezelhető megoldásokat kínáltak pl. az ügyfél-tájékoztatásra, adatkezelésre.

November elején lényegében a kidolgozott javaslataink szerint módosult a törvény, amely többek között kezelhető felkészülési/végrehajtási határidőket, a felesleges, s nagy mennyiségű adatszolgáltatás (pénzforgalmi számlák, lezárult hitelszerződések) elhagyását és ésszerű rendszerműködést tett lehetővé.

A rendkívüli szakasz lezárásával, a projekt a teljes listás KHR rendszer kifejlesztésének egyik meghatározó színtere lett. A munkacsoporti tevékenység eredményeként többek között

- ügyfél-tájékoztatási minta került kidolgozásra,
- ajánlás készült az adatlekérdezéshez való ügyfél-hozzájárulás módszerére,
- részletes meghatározásra került a KHR-be küldendő adatmezők tartalma és
- szakszerű egyeztetések révén formálódott a banki hitelállomány KHR-be történő egy lépéses átadásának (ösfeltöltés) bonyolult folyamata.

A Bankszakmai és az Informatikai munkacsoportokban folyó munka eredményeiről a Bankszövetség részben közvetlenül, részben a BISZ Zrt révén közvetetten tájékoztatta tagjait. A KHR törvény azon rendelkezéseire, amelyek végrehajtására nem tudtak a banki szakértők megnyugtató megoldást találni, a Bankszövetség állásfoglalás kéréssel, ill. jogszabály-módosítási javaslattal fordult a törvényt előkészítő minisztériumhoz.

4. Adózás

4.1 Módosuló adószabályok

A hagyományosan ősszel parlament elé kerülő adószabályokat módosító törvényjavaslatokat 2011-ben is áttekintettük, és az adómunkacsoport tagjaival több pontosítást, adóadminisztráció egyszerűsítést szolgáló javaslatot is megfogalmaztunk a jogszabály előkészítésben részt vevő Nemzetgazdasági Minisztérium felé.

Javaslataink érintették többek mellett az otthonvédelmi programmal összefüggő végtörlesztések és a hitelintézetek által önszántukból elengedett követelések ügykezelésénél alkalmazandó személyi jövedelemadó, társasági és osztalékadó, illetve illeték szabályokat. Felhívtuk a figyelmet a kutatási és fejlesztési (K+F) tevékenység adózási szabályainak megváltoztatása okán az átmeneti intézkedés hiányára, ami nélkül nem egyértelmű, hogy hogyan kell kezelni a folyamatban lévő és több évre áthúzódó szerződéses kapcsolatokat. A banki különadót érintően a jogutódlásra, illetve összeolvadásra vonatkozó szabályok változtak. Itt is kértük a visszamenőleges hatálybaléptetés helyett a 2012-es évtől való indítást, és szövegszerű javaslatot is megfogalmaztunk a szétválás esetén fellépő kettős adóztatás elkerülése érdekében.

A parlament elé beterjesztett eredeti javaslatban szerepelt, hogy vissza kívánják állítani a lízingtevékenység illetékmentességét befolyásoló bevételi arányt, amely ellen hosszú ideig lobbiztunk és annak eredményeként egyszerűbb rendszer alakult ki. A visszaállítás ellen felléptünk, jeleztük a felesleges adminisztrációs terhet, és így sikerült törölni a változtatást. Ugyancsak kedvező eredményt váltott ki az a javaslat is, amely az üzletpolitikai, marketing célú nem pénzjuttatásokra vonatkozóan eredményezett volna adminisztrációs teher növekedést, így végül nem lépett életbe a változtatás.

Kedvezően fogadtuk, hogy korábbi kérésünkre az adózás rendjéről szóló törvénybe beépült, hogy az áfa törvény 88. §-a szerinti áfa besorolás-választás adatbázisát, azaz az érintett vállalkozások listáját 2012-től az adóhatóság közzéteszi. Az ingatlan jelzálog fedezetek érvényesítése kapcsán eddig a bankoknak ki kellett nyomozniuk az adósaik/zálogkötelezettek ingatlan értékesítésre vonatkozó áfa státuszát. Ezzel az adminisztráció egyszerűsödik és az ügymenet is felgyorsul.

A 2012-től már nem csupán forintban, hanem devizában is vezethető tartós befektetési szerződésekkel kapcsolatosan is állásfoglalásért fordultunk a minisztériumhoz. A magánszemélyek számára kedvező adófeltétel mellett igénybe vehető megtakarítási termékekhez a banki informatikai rendszereket fel kell készíteni és a pontos beállításhoz a deviza és forint termékek átváltásával/cserélhetőségével és a konverziók során, illetve a jövedelem és adóelőleg megállapításakor alkalmazandó árfolyamszabályokkal kapcsolatban intéztünk több kérdést a minisztériumhoz.

4.2 Konferencia a 2012 évi adóváltozásokról

Decemberben - a korábbi évek hagyományát követve - a tagbankok adózásban érintett szakemberei számára szemináriumot szerveztünk a Deloitte Zrt. adószakértőinek közreműködésével a 2012 évi adóváltozásokról. A több mint 50 fő részvételével zajló szakmai délelőttön az előadók a személyi és társasági jövedelemadó, a banki különadó, az áfa, az illeték, társadalombiztosítással kapcsolatos változásokról is beszéltek, s felhívták a figyelmet a főbb számviteli jogszabályváltozásokra is.

Lényegesebb változtatás többek között a személyi jövedelemadó szabályban, hogy az adójóváírás eltörlésre került, s a minimálbér 93.000,- Ft-ra emelkedett (szakképzett minimálbér 108.000,- Ft); a szuper bruttó megszűnt, illetve bruttó 202.000,-Ft felett félszuperbruttóval kell számolni. Az egészségbiztosítási- és munkaerő-piaci járulék mértéke 1 százalékponttal 8,5 % -ra nőtt. A társadalombiztosítási járulék neve szociális hozzájárulási adóra változik, mértéke változatlanul 27%. A vállalkozásoknál a bruttó 300.000,-Ft alatt keresők nettó bérének értékét meg kell őrizni, mert aki ennek nem tesz eleget 2 évig nem indulhat közbeszerzésen és nem kaphat állami támogatást sem. 2012-ben életbe lép, hogy 10% egészségügyi hozzájárulást (eho-t) kell fizetni a kedvezményesen adózó béren kívüli juttatások után. Adómentesen adható végtörlesztéshez 7 500 000 Ft értékig vissza nem térítendő munkáltatói támogatás.

Az ÁFA 25%-os kulcsa 2012-ben 27%-ra emelkedik (bruttó árra vetítve a 2011 évi 20% helyett 2012-ben 21,26%). Környezetvédelmi besorolástól és teljesítménytől függően kell a cégautók után az adót megemelt összegben megfizetni. Emelkednek az adóbírságok és akár a 200%-ot is elérhetik.

4.3 A pénzügyi tranzakciós adóval (FTT) kapcsolatos fejlemények

A 2011. szeptember 28-án az Európai Bizottság (EB) által közzétett, a pénzügyi tranzakciós adó bevezetésének részleteit tartalmazó EU direktíva implementálását az Európai Bankföderáció (EBF) kategorikusan elutasítja.

A pénzügyi szektor adóival foglalkozó munkacsoportját (Financial Sector Tax Working Group) - melybe a Magyar Bankszövetség elnöksége októberi ülésén delegált tagot - felkérte, hogy részletesen vizsgálja az FTT bevezetésének negatív hatásait. Az alábbi legfontosabb érveket október 20-án egyeztetették az EB adóért felelős igazgatóságával (TAXUD):

- Csak akkor biztosítható, hogy a GDP és a versenyképesség nem sérül súlyosan, ha a globális megközelítést alkalmazzák az FTT bevezetésénél (azaz nemcsak az EU-ban, hanem világszerte). Gazdaságilag nem ésszerű bevezetni az Eurozónában (ezt informálisan elismerte a TAXUD is).
- Jelenlegi formájában az FTT jelentős változást hozhat bizonyos üzletágakban. Akár strukturális törés is bekövetkezhet ezekben az üzletágakban, ami közvetlen hatással lesz a foglalkoztatottságra az EU bizonyos részein (a Bizottság jelenlegi hatásvizsgálata minden kereskedési tevékenységet összegzetten vizsgál, nincs termékenkénti, vagy tevékenységek szintjén végrehajtott hatásvizsgálat) Nem kizárható, hogy pl. az OTC derivatív ügyletek 70-90%-a elhagyja az EU piacait. Különösen a fedezeti ügyletek, amelyek nagyon alacsony margin-t tartalmaznak, az adó bevezetésével a bennük foglalt árfolyam- és kamatkockázat sem lenne fedezve a jelenlegi marginokkal. Igazolt tény, hogy a kis marginú ügyletek csökkenésével az adott piacon a likviditás is jelentősen csökken. Illetve a kisebb szereplők fedezeti ügyletei csökkennek, akár a külföldi befektetéseiket is megszüntetik. A pénzügyi intézmények várhatóan az összetettebb, nagyobb kockázatot hordozó, de nagyobb marginú üzletek felé fordulnak az EU-ban, ami jelentősen csökkenti az egyéb, nem intézményi szereplők rendelkezésére álló fedezeti instrumentumokat.
- A területi kiegyensúlyozottsága egy FTT-nek sokkal nagyobb, amennyiben csak a részvény és kötvényforgalmat érinti, sokkal kiegyensúlyozatlanabb lenne, ha kiterjedne a származékos ügyletekre is.
- A találkozót követően az EBF további elemzést kért az FST munkacsoporttól, mely meggyőző érveket szolgáltat mind a szűk (csak a szabályozott piacokra kiterjesztett), mind a széles értelemben vett FTT bevezetése ellen. Ez a munka folyamatban van.
- Az Európai Tanács december 9-i ülésén 2012. júniusi határidővel kért jelentést az EB-től és az ECOFIN-től az FTT direktíva bevezetésének előkészületeiről.

5. A kockázatkezeléssel kapcsolatos szabályok

5.1 A kereskedési tevékenység során felmerülő működési kockázatok kezeléséhez összeállított felügyeleti ajánlás véleményezése

A Felügyelet a kereskedési tevékenység során felmerülő működési kockázatok kezeléséhez ajánlást készített, és véleményezésre megküldte azt a Bankszövetségnek. Tagbankjaink véleményét összefogva jeleztük, hogy támogathatóak a megfogalmazott célok, de az ajánlás túlságosan általános. Több konkrét kérdést, pontosítást felvetettünk, és gyakorlati példákkal bővített, érdemi kérdésekre választ, megoldást adó útmutatást kértünk.

5.2 A kormány 366/2011.(XII.30.) rendelete a hitelintézetek likviditási szintjének a meghatározásáról, valamint devizapozícióbeli lejáratok összhangjának a szabályozásáról

A likviditási szint, illetve a devizapozícióbeli lejáratok összhang kormányzati szabályozása a tagbanki szakértők értékelése szerint a válságra adott megkésett - míg a Bázeli III egyezmény bevezetéséhez képest szükségtelenül előrehozott - szabályozói reakciónak tekinthető.

A likviditási szintek szabályozására a kormányrendelet két új mutatót (betétfedezeti mutató, minimum érték 0,2; és mérlegfedezeti mutató, minimum érték 0,1) vezet be, amelyeket 2012.

január 16-tól a részvénytársasági formában működő hitelintézeteknek a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete számára szolgáltatott adatok alapján, napi gyakorisággal kell számítaniuk, és egyikük minimum szintjét kell mindenkor teljesíteniük.

A deviza eszközök és források lejáratú összhangjának a biztosítását célzó devizafinanszírozás megfelelési mutató 0,65 %-os szintjét 2012. július 1-től kell folyamatosan teljesíteni. A mutató bevezetéséről és konkrét tartalmáról hosszabb egyeztetés folyt a Magyar Nemzeti Bank illetékes területével, amelyek során a bankszektor szempontjait csak mérsékelten sikerült érvényesíteni. Sem a likviditási mutatók, sem a DMM esetében nem tudtuk elérni a számszerű értékek csökkentését, illetve egy hosszabb felkészülési időszak biztosítását illetve a későbbi bevezetést.

Az alkalmazás során kulcskérdés lesz, hogy a mutatók nem teljesítése esetén milyen helyreállítási időszakot biztosít, illetve milyen szankciókat alkalmaz a Felügyelet. Mivel erre a kormányrendelet nem tér ki a Hpt. vonatkozó rendelkezései az irányadóak.

6. Egyeztetés az OBA ügyfél-tájékoztatóról és a tervezett OBA díj emelés megakadályozása

Az OBA ügyféltájékoztatóval összefüggésben konzultációt kértünk az OBA-tól, mert az igazgatótanács korábbi határozatát úgy módosította, hogy az eddig ügyfélkérésre kiállítandó tájékoztató kiküldését a hitelintézetek számára évente egyszer kötelezően előírta.

A tájékoztatóban közölt adatok összerendezése, az automatizmusok beállítása informatikai többletfeladat. Eddig ez nem okozott gondot, mert volt idő arra, hogy a hitelintézet ügyintézője az ügyfél kérését követően a tájékoztató adatait a különféle rendszerekből lekérdezze és azt személyesen a bankfiókban, szóbeli magyarázattal kiegészítve átadja. Az átadás módszerének megváltoztatása a jelentős veszteséget elszámoló szektort további költségteherrel is sújtja. A határozat követelménye a hazai szektorban nem versenysemleges: a Magyarországon működő hitelintézetek közül a külföldi fióktelepeknél nincs ilyen formában előírva az ügyfél tájékoztatási kötelezettség.

Sikerült elérni, hogy az igazgatóság visszavonja tervezett határozatát, és így a tájékoztatás 2012-ben továbbra is az ügyfél kérésére történik.

Emellett jelentős eredménynek tartjuk, hogy az OBA díj 2012-re tervezett emelését is megakadályoztuk. Sikeresen felléptünk az ellen, hogy a hitelintézetek betétbiztosítási díjának mértéke 0,6 ezrelékről 2012-re 0,1 százalékra emelkedjen. A díjemelés indoka az Európában tervezett fedezettségi szint beállítás lett volna. A betétbiztosításról szóló európai irányelv azonban még egyeztetés alatt áll és nem gondoljuk, hogy a tervezetben szereplő és vitatott elvárásokat Magyarországon úttörő módon előre be kell vezetni. A magyarországi fedezettségi szint amúgy sem kritikus az európai tervezetben szereplő elváráshoz képest.

7. A vállalati hitelezéssel kapcsolatos fejlemények

7.1 Agrárhitelezés:

A Vidékfejlesztési Minisztérium kormányhatározat kiadását kezdeményezte a korábban a TÉSZ-eknek az Új Magyarország TÉSZ Forgóeszközhitel Program keretében nyújtott hitelek átütemezéséről.

A javaslat szerint a 2 éves türelmi idő 4 évre emelkedne, a törlesztési idő pedig 5 évről 7 évre. Kiegészítésként javasoltuk, hogy az előterjesztés indoklásában szereplő szöveggel egészítsék ki a határozati javaslatot:

Amennyiben a hitelintézet nem vállalja az átütemezést, az MFB átvállalhatja.

7.2 KKV szektor:

Többször felmerült, hogy a KKV-ról szóló hiteladatszolgáltatás nem nagyon használható, mert tartalmazza a lakásszövetkezetek, a projekthitelek adatait is, valamint a kényszerhitelek is torzítják a végső adatot.

Az érdekelt bankok egyetértésével megállapodtunk, hogy megtisztítjuk az adatszolgáltatást.

Erre alkalmat adott az, hogy a PSZÁF rendelkezett a kényszerhiteleknek a folyószámla hitelekkel való kiszűréséről.

Úgy véltük, hogy egy menetben meg lehet csinálni a további - lakásszövetkezetek és projekthitelek - kiszűrését is.

A bankok vállalták a változtatást. Javaslatunkat elküldtük a PSZÁF-hoz, ahonnan támogatólag továbbküldték jóváhagyásra a Nemzetgazdasági Minisztériumhoz.

8. Jogi vonatkozású feladatok

8.1 A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény és a csődeljárásról, felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény módosítása

A bírósági végrehajtási törvény (Vht.) módosítása a követelésérvényesítés gyorsítását és a végrehajtási kényszerintézkedések átláthatóbbá tételét kívánták szolgálni. Bővül az elektronikus ügyintézés, valamint az ingatlanárveréseknél elektronikus úton történhet az eljárás. A végrehajtói adatkérésekre kötelezően előírták az elektronikus ügyintézés. Módosultak a gyorsítás érdekében az átutalási végzéssel történő behajtás szabályai.

A nagy terjedelmű törvénytervezet véleményezésére rendelkezésre álló néhány napos határidő ellenére rendkívül sok észrevételt tettünk, mert a végrehajtói szervezet működésével kapcsolatban számos kritika fogalmazódott meg a banki gyakorlatban. Javaslatokat tettünk a végrehajtói működéssel, a közjegyzői végrehajtási elrendeléssel és a bíróságok működésével összefüggésben is. Az ingatlan-végrehajtási eljárásokkal kapcsolatban javasoltuk az eredménytelen, ismételt árveréseket követő végrehajtást kérő átvétel szabályainak megváltoztatását a csalárd eljárások megakadályozására. Számos pénzforgalommal összefüggő kérdés szabályozásának pontosítására tettünk javaslatot.

A csődtörvény, cégtörvény, társasági törvény a Széll Kálmán akciótervhez kapcsolódóan került kidolgozásra. A módosítás célja a visszaélészerű magatartások megakadályozása volt a cégeljárások területén: cégtemetők felszámolása, kiüresített cégek piacról történő gyors kivezetése. A csődeljárás területén a csődeljárás adósságrendező funkciójának erősítését tűzték ki célul. Kötelező az adós jogi képviselője az eljárásban, a hitelező nem kezdeményezhet csődeljárást.

A törvényjavaslatához megküldött észrevételeinkben kifogásoltuk, hogy a csődtörvény nem nyújt érdemi védelmet a csalárd csődök ellen, ugyanakkor a csődegyezség hatályát a törvénymódosítás kiterjeszti az egyezségben részt nem vevő hitelezőkre is. Javaslatokat tettünk a hitelezői választmány működésével, a csődmoratórium alatti kifizetési szabályok pontosításával, a csődegyezség végrehajtásával kapcsolatban. Számos észrevételt tettünk a gazdasági társasági törvénnyel és a cégtörvénnyel kapcsolatban is.

Egyéb jogi tevékenységek a témában:

- Sor került a Workout munkabizottság ülésén a törvényjavaslatok megvitatása, közös álláspont kialakítása,
- Észrevételek véglegzése, megküldése a KIM-nek a Cstv-ről és bírósági végrehajtási törvény módosításáról,
- Egyeztető értekezleten részvétel a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumban a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló törvény, a gazdasági társaságokról szóló törvény és a cégtörvény módosításáról,
- További egyeztetések az utólag felmerült résztémákban,
- Konzultáció a parlamenti tárgyalás időszakában a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumban a bírósági végrehajtási törvény országgyűléshez benyújtott változatának lehetséges pontosításáról, feljegyzés és szövegjavaslat küldése, pénzforgalmi részletszabályok egyeztetése

8.2 Felkészülés az új adatvédelmi törvény alkalmazására

2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról

A 2012. január 1-jétől hatályba lépő új adatvédelmi törvény új kötelezettségeket állapít meg a pénzügyi szervezetek számára, ilyen az adatvédelmi nyilvántartásba történő bejelentkezés kötelezettsége. Megszűnt az adatvédelmi biztos jogintézménye, új hatóság: a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság gyakorolja az adatvédelemmel kapcsolatos jogköröket. Az új feladatokra történő felkészülés elősegítésére adatvédelmi konzultációt szerveztünk, konferencián vettünk részt, a Bankszövetség több munkabizottsága megtárgyalta az új szabályozásból eredő feladatokat.

Az adatvédelmi nyilvántartásba történő banki bejelentkezésre közös álláspontot és bankszövetségi javaslatot alakítottunk ki, találkozót szerveztünk független adatvédelmi szakértővel is a vitás kérdések tisztázására.

8.3 Konzultáció a készülő új Polgári Törvénykönyvről

A születőben lévő Ptk. biztosítéki szabályozásáról és a hitelintézeteket érintő ügyletek szabályozásáról egyeztetések valósultak meg banki jogászokkal. Levélben kerestük meg a Kodifikációs Főbizottság vezetőjét és a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumot, melyben kértük, hogy a KIM mielőbb kezdje meg a szakmai egyeztetéseket, úgy, hogy az ne legyen rövidebb fél évnél a törvény rendkívüli terjedelmére és szakmai jelentőségére tekintettel.

A hitelintézeti tevékenységet érintően felhívtuk a figyelmet arra, hogy a zálogjogi szabályozás új tartalmával kapcsolatban látunk veszélyeket. Az új zálogjogi szabályozás alapjaiban forgatja fel a jelenlegi hitelintézeti gyakorlatot, s ha a mostani állapotot fogadná el az Országgyűlés, a gazdasági élet szereplőinek mérhetetlen veszteségekkel kellene szembenéznük.

A lakásfinanszírozás jelenlegi rendszere az önálló zálogjog intézményére épül, melyet a tervezet megszüntet. A jelenlegi szerződésállomány még több évtizedig a jogrendszer része lesz, feltételezzük, hogy a meglévő milliós nagyságrendű szerződésállományt nem kell visszamenőlegesen átdolgozni. Megoldatlan azonban a jelzáloglevél-kibocsátásra épülő lakáshitelezés ezzel a szabályozási modellel továbbá e lépés súlyosan elbizonytalaníthatja a már tőzsdei forgalomba került magyar jelzáloglevelek hitelezői megítélését is, mivel ezen értékpapírok fedezetei között széles körben került alkalmazásra az önálló zálogjog. Indokolás hiányában nem tudjuk megítélni, hogy milyen nyomós okok készítették a jogalkotót erre a megoldásra.

Hasonló, vagy talán még nagyobb horderejű gond a vagyont terhelő zálogjog konstrukciójának megszüntetése. Bevált, a vállalati hitelezésnél gyakran alkalmazott konstrukcióról van szó. A floating charge számos jogrendszerben ismert és jól működő biztosíték. Mivel a külföldi joggyakorlatban bevált intézményről van szó, a külföldi elemet is tartalmazó finanszírozásoknál egy fontos pozitívum szokott lenni az, hogy a magyar jog is ismeri és alkalmazza ezt a jogintézményt.

A tervezeten végigvonul az a koncepció, amely szerint hitelbiztosítékként kizárólag a zálogjog fogadható el, s a teljes transzparenciát a nyilvántartásba történő bejegyzés biztosíthatja. A biztosítékok körének ilyen szűkítése és szigorítása azt eredményezi, hogy az ilyen biztosítékok nyújtani nem képes hitelkérelmezők kiszorulnak a „hivatalos” banki hitelezési piacról, az uzsorások ügyfeleit gyarapítják e széles rétegek, vagy egyáltalán nem juthatnak hitelhez. Ez a körülmény mind a lakossági, mind a vállalkozói ügyfélkörben egyrészt rendkívül megnehezíti a jelen nehéz gazdasági helyzetből való kilábalást, másrészt pedig a hitelszűke miatt jelentősen lassíthatja a válságot követően a várt fellendülést, harmadrészt növeli a szürkegazdaságot és az adósok ellenőrizhetetlen kiszolgáltatottságát.

A Kötelmi jog Különös rész: XX. Cím Hitel- és számlajogviszonyok témakörénél is felhívtuk a figyelmet a szabályozási koncepciója ellentmondásaira. Bízunk benne, hogy az egyeztetési folyamatban ezek a kérdések még tisztázhatóak lesznek.

8.4 A Partiscum XI. Takarékszövetkezet

A Partiscum XI. Takarékszövetkezet egyoldalú szerződésmódosítással kapcsolatos peréről konzultáció zajlott a banki jogászokkal, valamint szakértői javaslatok megküldése történt meg az egyoldalú szerződésmódosítás kérdéséről. A Bankszövetség jogász munkatársai résztvettek a Legfelsőbb Bírósági tárgyaláson, és banki jogászokkal elemezték a részítéletet.

A per eredetileg a Csongrád Megyei Ügyészség keresetére indult, mivel tisztességtelennek tartották a Partiscum XI. Takarékszövetkezet üzletszabályzatában és általános szerződési feltételeiben szereplő kikötéseket, amelyek a hitelszerződések egyoldalú módosítására vonatkoztak. Az ügyben a Szegedi Ítéltábla jogerős ítéletét követően felülvizsgálati eljárásban a Legfelsőbb Bíróság hozott részítéletet, amelyben a korábban hozott jogerős ítélet bizonyos elemeivel kapcsolatban új eljárást rendelt el, bizonyos ítéleti rendelkezéseket azonban helyben hagyott. A per újra kezdődött. A bíróság felhívására a Csongrád Megyei Főügyészség indítványa az általános szerződési feltételek oklistájában meghatározott körülményeket (amelyek a Bankszövetség és a PSZÁF, illetve a Kormány által közösen elfogadott banki magatartási kódexre épülnek) úgy értékelte, hogy azok a bankok rendes üzleti kockázatának részét képezik, s nem szolgálhatnak alapul egyoldalú szerződésmódosításra. A Bankszövetség szakmai konzultációs segítséget nyújtott a Takarékszövetkezetnek a perben.

9. Az Országos Képzési Jegyzék felülvizsgálata

A kormányzat tárgykörbe vette az Országos Képzési Jegyzék képzéseinek teljes felülvizsgálatát. A képzésekért felelős minisztérium (NGM) a Magyar Kereskedelmi és Iparkamarát bízta meg e tevékenység koordinálásával. A felülvizsgálat eredményeként elvárás, hogy az OKJ-be tartozó képzési kimenetek száma jelentősen csökkenjen, illetve,

hogy ebben a körben a felsőfokú képzésre ne kerüljön sor. Egyúttal az ennek eredményeként kialakuló képzések oktatási és vizsgakövetelmények teljes felülvizsgálatára sor kerül.

A pénzügyi ágazati képzésekkel kapcsolatos munkaanyag megvitatására az NGM szervezésében került sor. Ennek eredményét az NGM illetékes főosztálya jóváhagyásra előterjesztette.

A javaslatokat a Bankszövetség Humán Erőforrás munkacsoportja is megtárgyalta. A minisztérium részére felajánlotta szakmai együttműködését a részletes képzési és vizsgakövetelmények meghatározásában, melyre három szakértőt jelölt ki.

III. BANKSZÖVETSÉGI RENDEZVÉNYEK, MUNKACSOPORTOK, KOMMUNIKÁCIÓ

3.1 IT Biztonsági Munkacsoport

A munkacsoport a 2011. IV. negyedévében két alkalommal ülésezett.

Az internetbanki szolgáltatások biztonságáról szóló módszertani útmutató szeptember 23-án elkészült tervezetét a munkacsoport októberi ülésén vitatta meg a PSZÁF meghívott szakértőivel. A legfontosabb kérdésekben megfogalmazott javaslatokat a Felügyelet a módszertani útmutató végleges szövegében figyelembe vette, majd az útmutatót október 25-én kiadta.

A munkacsoport decemberi ülésén áttekintette az új Adatvédelmi törvényt, annak a korábbi törvényhez képest elsősorban az informatika adatkezelést és az eljárásokat érintően bevezetett változtatásait. A munkacsoport egyúttal áttekintette az ISACA információbiztonsági felmérését, ajánlásokat fogalmazott meg az ISACA jelenlévő képviselői számára a további kutatások eredményeinek hasznosítására. Továbbá, tekintve, hogy a Magyar Bankszövetség IT Biztonsági Munkacsoportja az alapító tagja a COMEX gyakorlatokat szervező és lebonyolító Incidenskezelő Munkacsoportnak, ezért a munkacsoport jóváhagyása is szükséges a COMEX 2012 gyakorlat megszervezéséhez, melyet a munkacsoport megadott.

3.2 Fizikai Biztonsági Munkacsoport

A munkacsoport októberi ülésén a BRFK képviselőivel áttekintette 2011. I-III. negyedéveinek budapesti bankrablási helyzetképét. Legfőbb megállapításuk, hogy a bankrablások száma 2009 és 2010-hez képest jelentősen csökkent, és a gazdasági válság előtti időszak statisztikáihoz igazodott. Egyeztették, hogy a végtörlesztéssel összefüggő bankellenes hangulat, illetve az azzal összefüggő tömeges fióki ügyintézés milyen bankbiztonsági kihívásokat eredményezhet. Egyeztetés folyt az ügyfélomniumok ellenőrzésére szolgáló legújabb, illetve fejlesztés alatt álló technológiákról.

3.3 Humán Erőforrás Munkacsoport

A munkacsoport októberi ülésén a résztvevők tapasztalatot cserélnek a javadalmazási politikával összefüggő jogszabályok egyes elemeinek alkalmazásával kapcsolatos közzétehető információkról, a várakozásaikról a következő évi üzleti és munkaerőpiaci folyamatokkal összefüggésben, valamint ezek várható hatásairól a jövő évi munkaerő menedzsmentjükre, illetve munkaerőpiaci keresletükre. Elhatározzák, hogy részt kívánnak venni az OKJ pénzügyi képzéseinek újraszervezése során kialakítandó képzési és vizsgakövetelmények kialakításában.

3.4 Bankkártya Munkacsoport

A Munkacsoport havi rendszeres megbeszélésein szakmai egyeztetésre kerültek a szabályozói elvárások, csakúgy, mint a PSZÁF által kiadott vezetői körlevél az elvárt bankkártyás gyakorlatról, valamint a piaci trendek, folyamatban lévő fejlesztések, a chipkártya bevezetési folyamattól a matricakártyák piacra lépéséig. A hatékony szakmai együttműködés elősegítésére az MNB és PSZÁF szakembereit a Munkacsoport rendszeres találkozóira hívja a munkacsoport megbeszélésekre. A friss szakmai hírek, információk megosztására mintegy fél éve egyre nagyobb ismertséggel működik a Bankszövetség Bankkártya Hírek elnevezésű elektronikus heti hírlevele.

3.5 Kommunikáció, sajtókapcsolatok

A bankszövetségi kommunikáció középpontjában a szeptember 29-én hatályba lépő végtörlesztési törvény, valamint annak a bankszektort érintő következményei voltak. Ennek a kommunikációs folyamatnak külön fejezete volt a Bankszövetség végtörlesztési törvénnyel kapcsolatos Alkotmánybírósági beadványa. Ezt követően november 3-án a Nemzetgazdasági Miniszternek, valamint a Magyar Bankszövetség Elnökének az a bejelentése, hogy a felek a jelzálogfedezetű, deviza alapú hitellel rendelkezők problémáinak kezelésére közös megoldást keres.

Az e témakörre irányuló médiafigyelem még intenzívebbé vált a Kormány és a Bankszövetség közötti megállapodás december 15-i aláírását követően.

Kommunikációs szempontból ez az időszak két részre osztható. Az első szakaszban szeptember 9. (a végtörlesztési szándék politikai bejelentése) és a november 3-i közös sajtótájékoztató között a Bankszövetség sajtóközlemények útján kommunikált, majd november második felétől egy nagyon intenzív és sikeres médiakommunikáció zajlott.

December végén újabb kommunikációs feladatot jelentett a nagyszámú bankkártya adatlopás és a helyzet banki kezelésének ismertetése. Mindezeket a kérdéseket jelentős külföldi sajtóérdeklődés is kísérte.

A Bankszövetség sajtókapcsolatait erősítette a 2011. második felében indított Bankszövetségi sajtóklub, amely havonta szervezett eseményeivel biztosít aktuális témákban háttérbeszélgetési és interjú lehetőséget a szakma elismert gazdasági újságíróinak. Emellett a kapcsolatépítést szolgálta néhány szerkesztőségben tett látogatás, szerkesztőségi ülésen való részvétel is.

3.6 Külföldi Bankár Klub

A külföldi állampolgárságú bankvezetők negyedik negyedévi értekezletét október végén rendeztük meg. Az összejövetel vendég előadója a Magyar Nemzeti Bank Elnöke volt, aki tájékoztatást adott a bankszektort érintő aktuális kérdésekről és a monetáris politikáról.

IV. EURÓPAI BANKFÖDERÁCIÓ

Az Európai Bankföderációval kapcsolatunk az elmúlt negyed évben intenzív volt. Korábbi megbeszéléseink és levélváltásunk alapján tájékoztatást adtunk a Kormány és a Magyar Bankszövetség között decemberben létrejött Megállapodásról, a Gazdasági és Monetáris Bizottságban részt vettünk a 2011 év végi, valamint a 2012 évi előrejelzések előkészítésében.

Ugyancsak az EBF Gazdasági és Monetáris Bizottságának ülése keretében találkoztunk az European Systemic Risk Board vezetőjével, valamint az Európai Központi Bank monetáris politikáért felelős, leköszönő alelnökével.

A Bankszövetség munkatársa az EBF Kommunikációs Bizottságának elnökeként véglegesítette azt a stratégiai anyagot, amely a Végrehajtó Bizottság által adott mandátum alapján készült. Az anyag az EBF Végrehajtó Bizottságának 2012. február 3-án kerül bemutatásra.

Az EBF szabályozási témáiról a Beszámoló Melléklete részletes áttekintést is kínál.

Külföldi érdeklődések, tájékoztatás kérése

Az elmúlt negyedévben is jelentős számú volt a külföldi szakértők (pl.: Nomura London, J.P. Morgan, Societé Generale, BACE), illetve a Magyarországra akkreditált nagykövetségek

kérése (pl.: USA, Nagy Britannia, Svájc, Franciaország, Kína, Korea) konzultációs lehetőségek, tájékoztató megbeszélések iránt.

Hasonlóképpen számos érdeklődés érkezett az európai Unió budapesti képviselőjétől, illetve az Európai Bankföderációtól is.

V. MELLÉKLET: NEMZETKÖZI KITEKINTÉS SZABÁLYOZÁS, FELÜGYELET - EURÓPAI BANKFÖDERÁCIÓ

I. Globális szabályozás

I.1 A BSBC¹ jelentése a Bázeli III szabályozás bevezetéséről

A Bázeli Bizottság októberben jelentést adott ki, amely áttekintette, hogy az egyes joghatóságok 2011. szeptember végéig milyen előrehaladást értek el a Bázeli II, a Bázeli 2.5 és a Bázeli III szabályok bevezetésében. A Bizottság tervei szerint ezek a státusz riportok rendszeresek lesznek. Ezzel is biztosítani kívánják, hogy a bázeli egyezmények a határidőknek megfelelően kerüljenek át a nemzeti jogszabályokba, illetve ösztönzik, hogy az egyes országok minél teljesebben alkalmazzák a nemzetközi megállapodásokat.

A Bizottság átfogó keretrendszert dolgoz ki a tőkeegyezmény bevezetésének a nyomon követésére (monitoring). Ennek segítségével bemutatják, hogy a nemzeti szabályok mennyire konzisztensek a nemzetközi minimum sztenderdekkel, illetve, hogy az esetleges eltérések felvetnek-e prudenciális, illetve versenysemlegességi problémákat. Ugyancsak vizsgálják a banki és a kereskedési könyv kockázattal súlyozott eszközeinek a mérését annak érdekében, hogy valamennyi joghatóságban konzisztens módszertan alakuljon ki. A Bizottság már majdnem befejezte a munkálatokat, így a vázolt keretrendszert már 2012 elejétől alkalmazni tudják.

I.2 A rendszerszempontról fontos globális bankok (G-SIBs²) szabályozása

I.2.1 Az FSB³ és a BSBC közös jelentése a G-SIBs nagyobb veszteségviselő képességének a makrogazdasági hatásáról

A Pénzügyi Stabilitási Tanács és a Bázeli Bizottság októberben közös értékelést készített a rendszerszempontról fontos globális bankok nagyobb veszteségviselő képességének (többlettőke követelményének) a makrogazdasági hatásairól. Az IMF-fel szoros együttműködésben készített vizsgálat eredményei szerint a szigorúbb tőkekövetelmények előírása csak nagyon mérsékelt hatást gyakorol a gazdasági összteljesítményre, miközben a romboló pénzügyi válságok kockázatainak a csökkenése jelentős előnyökkel jár. Nevezetesen a G-SIBs tőkekövetelményének 8 év alatt megvalósuló 1 százalékpontos tőkekövetelmény növekedése évente 0,01%-kal csökkenti a GDP-t, míg a becsült finanszírozási költségek 5-6 bázis ponttal emelkednek. Ha a teljes bázeli csomag és a G-SIBs többlettőkekövetelmények

¹ Basel Committee on Banking Supervision: Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság

² Global Systemically Important Banks

³ Financial Stability Board: Pénzügyi Stabilitási Tanács

együttes hatását tekintjük, akkor a növekedés deficit az alapszenárióhoz képest a 8 év alatt 0,34% (évi mintegy 0,04%), míg a finanszírozási költségek emelkedése 31 bázis pont körüli. Ugyanakkor a bankválságok valószínűségének a csökkenéséből (rendszerkockázat mérsékléséből) származó állandó éves pozitív hatás elérheti a GDP 2,5%-át., ami sokszorosa az éves növekedés átmeneti lassulásából fakadó reform költségnek (A BSBC közleménye szerint a becslések készítésekor használt feltételrendszer módosítása nem befolyásolja a legfontosabb következtetéseket. Ha nagyobbak feltételezzük a G-SIBs szabályozás növekedés mérséklő hatását, úgy a pénzügyi stabilitás növekedéséből származó előnyök is nagyobbak lesznek.)

1.2.2 FSB konzultáció az egységes G-SIBs jelentési táblákról

Az FSB október elején konzultációs dokumentumot tett közzé a rendszerszempontról fontos globális bankok egységes tartalmú (common template) jelentési kötelezettségéről.⁴ A konzultációs dokumentum hangsúlyozza: a mostani válság élesen rávilágított arra, hogy az időben rendelkezésre álló pontos információk hiánya meglehetősen költséges. Az egyre komplexebb, globális pénzügyi rendszerre, intézményekre és piacokra vonatkozó adatgyűjtés hatalmas hiányosságoktól szenved. A globális pénzügyi rendszer nem kellő ismerete pedig a hatékony döntések elmulasztásához vezet.

Az FSB dokumentum feltárja a különböző területeken (koncentrációs kockázat, piaci kockázat, finanszírozási kockázat fertőzési kockázat és ország kockázat) tapasztalható adathiányokat, javaslatot tesz a gyűjtendő adattartalmakra és kérdésekkel illusztrálja, hogy a javasolt adatgyűjtések segítségével, milyen tartalmú felvetésekre adható válasz. A konzultációs dokumentum 31 konkrét kérdést fogalmaz meg a javasolt adattartalmak gyűjtésének költségeit, gyakoriságát, határidejét, rendelkezésre állását/előállíthatóságát, bővíthetőségét, további részletezhetőségét, szektorális bontását, stb. érintően.

Az *IBFed*⁵ a konzultáció során kifejtett véleményében - egyetértve az információs hiányok pótlására irányuló törekvésekkel - számos fenntartást is megfogalmaz. Egyebek mellett túl korainak látszik az információ gyűjtés első fázisára javasolt 2012 év végi időpont, és túlságosan megterhelő a három napos határidejű heti gyakoriságú jelentési kötelezettség. Szükségesnek tartanak az adatgyűjtés költség/haszon elemzését, s felhívják a figyelmet a meglévő jelentésekkel kapcsolatos szinergiákra, valamint a definíciók harmonizálásának a szükségességére. Ezentúl fontosnak tartják az adatgyűjtések jogi megalapozását, az adatvédelmi, titkossági, adatbiztonsági és fogyasztóvédelmi szabályok figyelembe vételét, valamint a megfelelő felkészülési idő biztosítását.

⁴ Understanding Financial Linkages: A Common Data Template for Global Systemically Important Banks (FSB, 6 October 2011) A konzultációs dokumentum szerint kezdetben 28 G-SIBs banknak kell majd teljesíteni a jelentési kötelezettségeket. A táblák egy részahalmazát a nagybankok szélesebb körétől is bekéri a Bázeli Bizottság a rendszer szempontú fontosság értékelése, jobb megértése érdekében.

⁵ International Banking Federation: Nemzetközi Bankföderáció, tagjai az USA Bankszövetség, az Ausztrál Bankszövetség, a Kanadai Bankszövetség, a Kínai Bankszövetség, az Európai Bankföderáció, az Indiai Bankszövetség, a Japán Bankszövetség, a Koreai Bankföderáció, az Orosz Bankszövetség és a Dél-Afrika Bankszövetség

1.2.3 A G-SIBs-re vonatkozó végső szabályok⁶

November elején a Bázeli Bizottság közreadta a rendszerszempontról fontos globális bankok szabályozásának a végleges változatát. A záródokumentum nem tartalmaz igazán lényeges módosítást a konzultációra bocsajtott változathoz képest. A Bizottság által kidolgozott módszertan öt ismérv (joghatóságok közötti tevékenység, méret, kölcsönös függőség, helyettesíthetőség/pénzügyi infrastruktúrában betöltött szerep és komplexitás) alapján értékeli, és 5 csoportba osztja a G-SIBs bankokat. Az egyes csoportok számára 1-2,5% többlettőke követelményt ír elő a rendszerszempontról fontosságához igazodva. Az ötödik - egyelőre üres - csoport többlettőke követelménye 3,5%. (Ez a további 1%-os többlet tőkekövetelmény arra szolgál, hogy a legmagasabb tőkekövetelménnyel sújtott bankokat visszatartsák a további növekedéstől.) A G-SIBs bankok tőkekövetelményét csoportszinten, közönséges részvénytőkével (Common Equity Tier1 (CET1)) kell teljesíteni. A G-SIBs bankok többlet tőkekövetelményét a tőkemegőrzési és anticiklikus többlettartalékokkal párhuzamosan 2016 és 2018 között fokozatosan vezetik be, és 2019. január 1-től alkalmazzák teljes körűen.

1.3 A kereskedelemfinanszírozás bázeli keretrendszerben való kezelése

A Bázeli Bizottság megvizsgálta kereskedelemfinanszírozás bázeli keretrendszerben való kezelését és októberben közreadta megoldási javaslatát, amelyek figyelembe veszik az alacsony jövedelmű országok érdekeit. A Bizottság a Világbankkal, a WTO-val és a Nemzetközi Kereskedelmi Kamarával folytatott egyeztetést követően két technikai módosítást eszközöltek:

- A hitelkockázat meghatározására belső minősítésen alapuló fejlett módszert alkalmazó (AIRB) bankok esetében, bizonyos kereskedelem finanszírozási eszközökre felmentést adnak az egyéves lejáratú korlát alkalmazása alól; és
- A hitelkockázat meghatározására sztenderd módszert alkalmazó bankok esetében, bizonyos kereskedelem finanszírozási eszközökre felmentést adnak a szuverén korlátok alól.

23 pénzügyi és kereskedelmi érdekképviselő közös levélben üdvözölte, hogy a Bázeli Bizottság és a G 20-ak felismerték a kereskedelemfinanszírozás kitüntetett kezelésének a szükségességét. Az aláírók ugyanakkor hangsúlyozták, hogy a javasolt változtatások nem elégségesek a kereskedelemfinanszírozás megfelelő kezelésére, a konstrukció rövid lejáratának és alacsony kockázatának elismerése a tőkekeretek további módosítását igényli. Ellenkező esetben a Bazel III szabályozás a kereskedelem finanszírozás és a gazdasági növekedés nem szándékolt visszaeséséhez vezethet.

1.4 BSBC konzultáció a központi elszámoló partnerekkel szembeni kitettségek tőkeigényéről

A Bázeli Bizottság november elején közzétette második konzultációs dokumentumát a központi elszámoló partnerekkel (CCPs⁷) szembeni kockázatok kezeléséről. A rövid (november 25-ig tartó) konzultációs időszakot követően véglegesített szabályokat 2013 januárjától kell alkalmazni. A konzultációs dokumentum csak kismértékben módosult az

⁶ A G-SIBs tervezett szabályozásának a részleteiről lásd a 2011. 3. negyedéves jelentésünket!

⁷ Central Counterparties

előző, 2010. decemberi változathoz képest, bár a Bizottság - állítása szerint - figyelembe vette a kapott válaszokat és mennyiségi hatásvizsgálat eredményeit is. A javaslat egyaránt kezeli a központi elszámoló házakkal szembeni kereskedéshez kapcsolódó kitétségeket - az elismert (qualifying) CCP-k esetében 2 %-os súly alkalmazását írva elő -, valamint a nemteljesítési alapok (default fund) tőkeigényét.

Az EBF⁸ válaszában hangsúlyozza, hogy a javasolt súlyozás nem ösztönzi a bankokat a CCPs igénybe vételére, sőt előfordulhat, hogy a piaci szereplők új termékek kifejlesztésével kerülnek ki a szabályozást, ami csökkentés helyett kockázat növelő hatással járhat. A nemteljesítési alapok tőkeszükséglete nem kockázat érzékeny, feleslegesen konzervatív és túlságosan magas. Mindez arra ösztönözheti a bankokat, hogy a klíring tagságot meghagyják a gyengébb kockázatkezelési szándékkal és lazább felügyelettel rendelkező egyéb (nem banki) piaci szereplőknek.

I.5 Konzultáció a pénzügyi konglomerátumok felügyeletének az alapelveiről

A Közös Fórum⁹ decemberben konzultációt kezdett a pénzügyi konglomerátumok felügyeletének az alapelveiről. Az 1999-es alapelveket felülvizsgáló dokumentum kiemelt hangsúlyt helyez a határokon átnyúló konglomerátumok hatékony felügyeletére, beleértve a nem szabályozott egységeket és tevékenységeket. A válság rámutatott azokra az esetekre, amikor a hatályos szabályozás és felügyelet nem biztosította a pénzügyi konglomerátumok tevékenységének hatékony ellenőrzését, igen nagy kockázatot/költséget jelentve a pénzügyi rendszer egészének. Ezért a felülvizsgált alapelvek komplexitásra és a szektorok közötti tevékenységek szabályozásának a hiánypótlására törekszenek a pénzügyi konglomerátumok felülvizsgált, szélesebb körű (broader) definiálásával. Az 1999-es elveket számos tekintetben kiegészítő dokumentum öt részben tárgyalja a pénzügyi konglomerátumok felügyeletének kérdéskörét:

- felügyeleti felhatalmazás és jogosítványok (beleértve az erőforrásokat),
- felügyeleti felelősség,
- felelős vállaltirányítás,
- tőkemegfelelés és likviditás,
- kockázatkezelés.

Befejezésként az anyag melléklete összehasonlítja az 1999-es alapelvek és a pénzügyi konglomerátumok felügyeletére vonatkozó mostani javaslat tartalmát.

I.6 BSBC konzultáció a tőkére vonatkozó közzétételi követelményekről

A Bázeli Bizottság december végén megjelentette a tőkeelemek közzétételére vonatkozó konzultációs dokumentumát, amelynek célja, hogy javítsa a bankok tőkéjére vonatkozó információk transzparenciáját és összehasonlíthatóságát. A tőkére vonatkozó információk nem kellő részletezettsége és inkonzisztens volta a válság során hátráltatta a felügyeletet és a piaci szereplők hatékony döntéshozatalát. A dokumentum célja a fenti információhiányból fakadó problémák kezelése. A Bizottság 82 tőkére vonatkozó, részletesen definiált adat közzétételét javasolja, 2018. január 1-től. (A konzultációs időszak február 17-ig tart.)

⁸ European Banking Federation: Európai Bankföderáció

⁹ Joint Forum: A BSBC, az IOSCO (International Organization of Securities Commissions) és az IAIA (International Association of Insurance Supervisors) közös szervezete

I.7 BSBC konzultáció a banki belsőellenőrzési funkcióról

A banki belső ellenőrzési funkcióról szóló konzultációs dokumentum a Bázeli Bizottság 2001-es útmutatásának¹⁰ az átdolgozott változata, amely a pénzügyi válság tanulságait is figyelembe veszi. A dokumentum célja, hogy segítséget adjon a felügyeleti hatóságoknak a banki belső ellenőrzési folyamatok hatékony értékelésére. A tervezet sorra veszi a belső ellenőrzési funkció tekintetében releváns felügyeleti elvárásokat, meghatározza a felügyelet és a belső ellenőrzés közötti kapcsolat fő területeit, illetve a belső ellenőrzés felügyeleti értékelésének az alapelveit.

A dokumentum egyik függeléke kitér a bankok audit bizottságának a feladat- és felelősségi körére is.

A konzultációs időszak 2012. március 2-ig tart. A tárgyalt dokumentummal összefüggésben a Bizottság a 2012-es év során a külső auditorra vonatkozó útmutatóját is felülvizsgálja.

I.8 BSBC konzultáció a hatékony bankfelügyelet alapelveiről

A hatékony bankfelügyelet alapelveiről szóló, december 20-án megjelent konzultációs dokumentum a 2006-os Alapelvek és a hozzá kapcsolódó módszertani útmutató egybegyűrésa és továbbfejlesztése. A hatályos útmutatók nagymértékben segítették az országok felügyeleti rendszerének az értékelését, illetve a tovább fejlesztést igénylő területek beazonosítását. Mindemellett a Bizottság úgy döntött, hogy logikusabb módon rendezze az alapelveket, elkülönítve a felügyeletre vonatkozó elveket (13 db), a bankokra vonatkozó elvárásoktól (26db). A korábbi alapelveket számos tekintetben és területen továbbfejlesztették. A megfelelés értékelését érintően néhány kiegészítő kritériumot alapkritériummá minősítettek, illetve új kiegészítő kritériumokat vezettek be. (Így az egyes joghatóságok alapelveknek való megfelelését 36 új kritérium - 31 alap és 5 kiegészítő - alapján is értékelik) Kiemelt figyelmet fordítottak a kockázat kezelés gyengeségeire és más a válság által felszínre hozott hiányosságokra, így például a rendszerszempontról fontos bankok hatékony felügyeletére, valamint a válságkezelésre, a helyreállítási és kibontakozási intézkedésekre, a bankválságok valószínűségének és hatásának a csökkentésére. Egy új vállalatirányítási alapelv bevezetésével, illetve a transzparenciára vonatkozó alapelv kettéválasztásával (a nyilvánosságra hozatali kötelezettség, transzparencia javítása; illetve megerősített jelentési kötelezettségek és külső audit); végeredményként a korábbi 25-ről 29-re nőtt a hatékony bankfelügyeletre vonatkozó alapelvek száma.

A Bizottság szerint a - (z) IMF és a Világbank, valamint más felügyeleti közreműködésével - megújított alapelvek megerősítik a felügyeleti szertenderdeket, s ezzel nemzeti és nemzetközi szinten is hozzájárulnak a pénzügyi stabilitás növekedéséhez, valamint jó kiindulópontul szolgálnak a felügyeleti rendszerek hatékony továbbfejlesztéséhez.

A konzultációs időszak március 20-ig tart.

I.9 A saját hitelkockázati kiigazítás alkalmazása a derivatívákra

¹⁰ Internal Audit in Banks and the Supervisor's Relationship with Auditors: Belső ellenőrzés a bankokban és a felügyeleti kapcsolata a belső ellenőrzéssel

A Bazel III szabályozás 75. cikkelye előírja a bankoknak, hogy a közönséges részvénytőke kiszámításánál (CET1) vegyenek figyelembe minden olyan nyereséget és veszteséget, amely a bank saját hitelkockázatának a megváltozásából ered. Ez a szabály biztosítja, hogy a hitelkockázat növekedése ne vezethessen a kötelezettségek csökkenéséhez, s ezen keresztül a saját tőke növekedéséhez. A fenti, átfogó elvet a derivatívák valós értékelésekor is alkalmazni kell, ugyanakkor ez nem vezethető le közvetlenül a 75. cikkelyből, mert az OTC derivatívák illetve az értékpapír finanszírozási tranzakciók (SFT¹¹) valós értékét a saját hitelkockázaton túl más tényezők (pl. kamatlábak, árfolyamok és egyéb piaci elemek) is befolyásolják. A Bizottság február 17-ig konzultációra bocsátott dokumentuma szerint az OTC derivatívák és az SFT-k valós értékelési különbözetét teljes egészében le kell vonni a CET1-ből.

I.10 USA-beli szabályozási fejlemények

Novemberben az USA szabályozó hatóságai konzultációra bocsátották azt a szabályozás tervezetét, amely a válság után elfogadott pénzügyi szabályozási csomag (Dodd-Frank törvény) bizonyos tiltó rendelkezéseit konkretizálja. A szabályozás bizonyos, igen szűk kivételekkel megtiltja, hogy

- a bankok rövid távú tulajdonszerzést biztosító, saját számlás kereskedést folytassanak értékpapírokkal, derivatívákkal és egyéb pénzügyi instrumentumokkal,
- hedge fund-okat, magán részvény alapokat tulajdonoljanak, szponzoráljanak, vagy egyéb speciális kapcsolatban álljanak azokkal.

Az új szabályozás a külföldi bankok USA-ban működő leányainak az anyavállalataira is hatással lesz, ezért az Európai Bankföderáció vizsgálja, hogy hogyan lehet enyhíteni a szabályozás USA joghatóságon túlterjeszkedő jellegén, illetve hogy milyen tételekkel bővíthető a szabályozás alóli kivételek köre. A javaslattal kapcsolatos konzultáció január 13-ig tartott.

II. Európai Unió

II.1 Nyilvános meghallgatás a tervezett tőkekövetelmény rendeletről és direktíváról (CRR/CRD4)

Az októberben tartott meghallgatáson a legnagyobb hangsúlyt az áttételi ráta, valamint az új szabályozás hitelkínálatra gyakorolt hatása kapta. Az EBA elnöke kijelentette, hogy a szabályozási folyamatban rájuk háruló tetemes feladatokat – szűkös erőforrásaikra tekintettel – a nemzeti felügyeletek bevonásával fogják ellátni. Az elnök a tőke megerősítését a reform fontos elemének tartja, meglátása szerint a pénzügyi innovációk nem vezethetnek a szabályozói tőke felhígulásához, nincs helye a pénzügyi instrumentumokkal kapcsolatos „mérnökösödésnek”. Az EBA gondoskodik arról, hogy a nemzeti alkalmazási szabályok ne „vizezhessék fel” a tőkét. Az áttételi ráta a kockázattal súlyozott eszközökkel együtt jól kiegészíti egymást a kockázat megragadása (számszerűsítése) során.

Az áttételi rátával kapcsolatban egymásnak ellentmondó vélemények hangzottak el: egyesek szerint az csak kiegészítő szerepet játszhat a 2 pillér alatt, míg mások szerint alapvető szabályozó eszközzé kell válnia.

A parlamenti jelentéstevő (rapportőr) meglepődött azon, hogy az áttételi ráta volt a vita fókuszában, s hogy nincs konszenzus a ráta alkalmazásáról. Az EBA-nak közel 150 delegált

¹¹ Securities Financing Transactions

jogszabályt és technikai sztenderdet kell megalkotnia, így az idő rövidege miatt indokolt lehet a Parlament és a Tanács bekapcsolása. Fontos, hogy olyan szabályozás szülessen, amely azonos versenyfeltételeket biztosít a kis- és középvállalatoknak.

A meghallgatást követően december végén a parlamenti jelentéstevő Othmar Karas nyilvánosságra hozta a CRR/CRD4-hez kapcsolódó módosító javaslatát, majd januárban a Tanács is elérhetővé tette a tagországi véleményeket figyelembe vevő kompromisszumos javaslatát. (Lásd az alábbi linken:

http://register.consilium.europa.eu/servlet/driver?page=Result&lang=EN&ssf=DATE_DOCUMENT+DESC&fc=REGAISEN&srm=25&md=400&typ=Simple&cmsid=638&ff_COTE_DOCUMENT=&ff_TITRE=compromise&ff_FT_TEXT=&ff_SOUS_COTE_MATIERE=&dd_DATE_REUNION=&single_comparator=&single_date=&from_date=&to_date=

Az információk szerint a dán elnökség tavasszal szeretné elfogadtatni a végleges szöveget a Tanácsban, és júniusra szeretne megállapodni a Parlamenttel is.¹²

II.2 Bizottsági konzultáció a hitelminősítő intézetekről szóló 1060/2009/EK rendelet módosításáról

Az Európai Bizottság tervezete az alábbi területeken módosítja a 2009-ben életbe lépett rendeletet:

- a hitelminősítések felhasználásával,
- a hitelminősítő ügynökségek függetlenségével,
- az információk közzétételével,
- az államadósság minősítésével,
- a hitelminősítések összehasonlíthatóságával és a hitelminősítések díjaival,
- a hitelminősítő ügynökségeknek a befektetőkkel szembeni polgári jogi felelősségével,
- valamint a harmadik országban letelepedett, elismerett/„hitelesített” hitelminősítővel összefüggésben,
- s ezeken túl kiterjeszti a rendelet alkalmazási körét a hitelminősítési kilátásokra.

A rendelet előírja a hitelminősítők kötelező rotációját. Ugyanazon hitelminősítő legfeljebb 3 évig minősítheti az intézményt, 4 éves „kihűlési” idővel, míg a kibocsátó hitelviszonyt megtestesítő értékpapírjai egy hitelminősítő által legfeljebb egy évig/10 alkalommal minősíthetők. Ugyancsak tiltott a kibocsátó és az általa kibocsátott értékpapír egyidejű minősítése. (Ezek a korlátozások a kibocsátó által fizetett, kezdeményezett minősítésekre vonatkoznak.) Ezekkel az előírásokkal a Bizottság azt is ösztönözni kívánja, hogy az európai kibocsátók minősítőinek piaca a jelenlegi túlzott koncentráció állapotából egy sokszereplős piaccá váljon.

A bankok és más intézmények eszközeik értékelésekor nem támaszkodhatnak kizárólag és mechanikusan a külső hitelminősítésekre, saját belső kockázatértékelést kell végezniük. A hitelminősítési folyamatokat az illetékes hatóságok szigorúan ellenőrzik.

A módosítási javaslat növelné a minősítések átláthatóságát, szigorítja a közzétételi követelményekre vonatkozó előírásokat és harmonizált sztenderd minősítési skála alkalmazását írja elő.

A témakörben az Európai Parlament Gazdasági és Monetáris Bizottsága (ECON) január 24-én tart nyilvános meghallgatást.

¹² A javaslatok tartalmát a következő negyedéves jelentésünkben tárgyaljuk.

III. EBA¹³

III.1 A bankok 2010-es (3 pilléres) jelentéseinek a transzparenciája

Októberben az Európai Bankhatóság (EBA) – jogelődje, a CEBS korábbi gyakorlatát követve - áttekintést tett közzé a bankok 2010 évi harmadik pilléres jelentéseiről. A jelentés üdvözlö a bankok arra tett erőfeszítéseit, hogy minél átfogóbban mutassák be kockázati profiljukat a piaci résztvevőknek, de további javítást szorgalmaz és a nyilvánosságra hozatal harmonizálását sürgeti.

A nyilvánosságra hozatal legjobb gyakorlatát az EBA által vizsgált valamennyi területen kialakították és az EBA arra biztatja a hitelintézeteket, hogy alkalmazzák is azt. Az egy évvel korábbi jelentésben megfogalmazott problémák kiküszöbölése néhány banknál további intézkedéseket igényel a CRD speciális előírásainak figyelembe vételével (mennyiségi információk a hitel kockázat back tesztjéről, a rossz irányú kockázatokat is lefedő információk a partnerkockázatról, stb.). Az EBA a nyilvánosságra hozatal időpontját és a nyilvános adatok bemutatását (prezentálását) is sztyenderdizálni szeretné, ami mind a piaci szereplők, mind a felügyeltek számára előnyös lenne. Az EBA jelentése néhány megállapítás erejéig arra is kitér, hogy a bankok hogyan kezelik az IFRS¹⁴ és a harmadik pilléres követelmények kölcsönhatását.

III.2 A bankszektorba vetett bizalom erősítését célzó EU intézkedések részletei, a bankszektor tőkeszükséglete

Október 26-án - a bankszektor biztonságának az erősítését célzó politikai (ECOFIN) megegyezést követően - az EBA közleményt adott ki a tervezett intézkedések részleteiről. A közlemény kitér a bankok rövidtávú finanszírozásának az ésszerű forrásköltségen való biztosítására, amelynek kondícióit az Európai Bizottság, az ECB, az EIB¹⁵ és az EBA együtt dolgozzák ki.

A szuverén adósság válság kiváltotta euró övezeti rendszerkockázat növekedés kezelésére az EBA egy olyan tőke-megerősítési csomagot dolgozott ki, amely elismeri a bankok eddigi intézkedéseit, és tovább növeli az európai bankrendszer tőketartalékait. A bankoktól megkövetelik, hogy a piaci árak figyelembe vételével átmeneti tőketartalékokat (puffereket) építsenek fel a szuverén kockázati kitétségekre. Ezen felül a bankok alapvető tőkére vetített (Core tier 1) tőkemegfelelési mutatójának el kell érnie 9%-ot. Ezeket a tőketartalékokat 2012. június 30-ig kell megképezni. A szükséges tőketartalékok előzetes, becsült célszintje mintegy 106 milliárd euró volt amiből a spanyol bankokra 26, a görögökre 30, az olaszokra 15, a portugálokra durván 8 milliárd euró jutott.

Az *EBF* a döntést követő napon *sajtóközleményben* üdvözlölte az európai kormányfők bankok megerősítésére vonatkozó döntését. Hangsúlyozta, hogy a válságért egyes szuverén tagországok, nem pedig a bankok a felelősek. A görög adósság 50%-os diszkontja igen nagy terheket ró a bankokra, s a 9 %-os alapvető tőkemegfelelési mutató is nagyon súlyos követelmény, messze túlmegy az előzetes terveken. A bankok természetesen megteszik a

¹³ European Banking Authority: Európai Bankhatóság

¹⁴ International Financial Reporting Standards: nemzetközi pénzügyi jelentési szabványok

¹⁵ European Investment Bank: Európai Beruházási Bank

többlet tőke biztosításához szükséges lépéseket, ugyanakkor elvárják, hogy a kormányzatok is folytassák a költségvetési konszolidációt, és javítsák a kormányzati teljesítményt. Az EBF elnöke, Christian Clausen leszögezte, hogy nem a kormányok mentik ki a bankokat, hanem a bankszektor biztosítja a szükséges többlettőkét. Emellett - a növekvő tőkekövetelmények és költségek ellenére - mindent elkövetnek a háztartások és a vállalkozások hitelezése érdekében. A hosszú távú stabilitás és az új szabályozási keretek biztonsága az alapfeltétele annak, hogy a bankok betölthessék szerepüket Európa növekedésének és prosperitásának az előmozdításában.

Az EBA a szeptember végi adatok alapján *decemberben új becsléseket közölt*, amelyek alapján az európai bankok - szuverének miatti szükségletet is tartalmazó - tőkehiánya közel 115 milliárd euró volt. Ebből az osztrák bankokra 4, a belgákra 6, a franciákra 7, a görögökre 30, a németekre 13, az olaszokra 15 és a portugálokra 7, a spanyolokra 26, milliárd euró esett. A bankoknak 2012. január 20-ig kell eljuttatniuk a tőkehelyzetük megerősítésére vonatkozó terveiket az illetékes felügyeleti hatóságoknak. A terveket a felügyeletnek kell jóváhagyniuk, az EBA-val is egyeztetve. A célszintet jelentős mértékű tőkeáttétel csökkentés (deleveraging) nélkül, azaz a reálgazdaságra gyakorolt negatív hatásokat elkerülve kell elérni: az osztalék- és bónuszfizetések visszatartásával. A tőketerveket egyeztetni kell a felügyeleti kollégiumokban is és lehetőleg a bankcsoport valamennyi tagállamban működő tagjánál fenn kell tartani a kockázati kitettséget. (A tőke megfelelés bizonyos eszközök harmadik személynek való átadásával ugyanakkor javítható.) A bevont tőkének a legjobb minőségűnek kell lennie, megfelelve az EBA által meghatározott szigorú és sztenderdizált feltétel-rendszernek.

Figyelemre méltó, hogy az EBA közleményében rendkívüli és átmeneti tőketartalékok felépítéséről beszél, de nem utal arra, miként kerülhet sor a leépítésre.

III.3 Konzultáció a stressz VAR¹⁶-ról (CP48), valamint a járulékos nem-teljesítési és a migrációs kockázat tőkekövetelményéről¹⁷ (CP49)

Az EBA fenti két konzultációs dokumentuma a tőkekövetelmény direktíva kereskedési könyv tőkeszükségletét meghatározó módosításához kapcsolódik (2010/76/EU, CRD3). A módosítások előírják, hogy az EBA tárja fel a témakörben létező sokszínű gyakorlatot és állítson fel irányelveket a felügyeleti gyakorlatok konvergenciájának, valamint az európai piac azonos versenyfeltételeinek a biztosítására. Alapvető fontosságú, hogy a kereskedési könyv tőkeszükségletét belső modell módszerrel (IMM¹⁸) számító intézmények felügyeleti útmutatást kapjanak a járulékos nem-teljesítési kockázat és a stressz VAR meghatározásához. Az irányelvek feltárják és kezelik a tőkeszabályozáshoz és a pénzügyi intézmények kockázatkezeléséhez kapcsolódó hiányosságokat, csökkentik az intézmények ciklikus VAR alapú tőkebecsléstől való függését, s végső soron hozzájárulnak egy stabilabb pénzügyi rendszer kialakításához.

A témában 2011. december 13-án rendeztek nyilvános meghallgatást, míg a konzultációs időszak 2012. január 15-ig tartott.

¹⁶ Value at Risk: Kockázatosított érték

¹⁷ IRC: Incremental Risk Capital Charge

¹⁸ Internal Model Method

III.4 Konzultáció a jelentési kötelezettségekre vonatkozó ITS¹⁹-ről (CP50)

Decemberben az Európai Bankhatóság konzultációra bocsátotta a jelentési kötelezettségekre vonatkozó bevezetési technikai sztenderdjét (ITS). A sztenderddel kapcsolatos konzultáció március 20-ig tart, a kapcsolódó nyilvános meghallgatást február huszadikán tartják.

Az ITS a versenysemlegesség biztosítása érdekében egységes jelentési kötelezettségeket ír elő a hitelintézetek és a befektetési vállalkozások, illetve azok csoportjai számára. Az ITS-t a COREP és a FINREP alapján alakították ki. Alkalmazási köre és szintje azonos az EU törvényhozás napirendjén lévő tőkekövetelmény rendeletével (CRR). Mindemellett valószínű, hogy a pénzügyi helyzetre vonatkozó információkat (FINREP) csak konszolidált szinten kell majd jelenteni. A jelentési követelményeket az intézmények tevékenységének nagyságához, komplexitásához és jellegéhez igazodva alakították ki, az arányosság elvének a szem előtt tartásával, így bizonyos jelentések csak a tőkekövetelmény mérésére komplex módszert használó, jelentős kitétségű intézményekre vonatkoznak. Az ITS –nek nem célja a jelentések alapjául szolgáló számviteli keretek, illetve az értékelési szabályok harmonizálása. Az ITS része lesz az egységes európai szabálykönyvnek, uniformizálva a felügyeleti jelentések formátumát, gyakoriságát és határidejét.

A tervek szerint az ITS a CRR-rel egyidejűleg 2013. január 1-én lép hatályba, s az első sztenderd alapján készült jelentést 2013. május 13-án kell megküldeni a nemzeti felügyeleteknek. Az EBA az ITS-t 2012. június 30-ig kívánja véglegesen és megküldeni az Európai Bizottságnak. Ennek előfeltétele, hogy a CRR végső változatát ezt megelőzően elfogadják.

IV. Európai Bankföderáció

IV.1 Tőkekövetelmény rendelet és direktíva (CRR/CRD4)

IV.1.1 A Bázeli III és az európai szabályozási csomag összehasonlítása

A készülő európai tőkeszabályozást gyakran éri az a vád, hogy felhígítja a Bázeli III egyezmény előírásait. Ennek ellenőrzésére az EBF összehasonlította a CRR/CRD4 csomag és a Bázeli III szabályozás tartalmát. Az azonos versenyfeltételek szem előtt tartásával az alábbi kérdésköröket vizsgálták:

- Hol tart az USA a Bázeli egyezmények bevezetésében?
- Melyek azok a területek, ahol az európai szabályozás szigorúbb a Bázeli III-nál?
- Melyek azok a területek, ahol a CRR/CRD4 állítólag (reportedly) eltér a Bázeli III szabályoktól?
- A piaci struktúra európai sajátosságai, azok a területek, ahol szükséges a szabályozás rugalmassága.

Az európai sajátosságok - az európai tőkepiac szerkezete, a KKV-k kilábalásban és növekedésben betöltött kulcsszerepe, a kormányzat által támogatott jelzálogintézmények hiánya, a számviteli sztenderdek összehangolatlanlansága - azt eredményezik, hogy a Bázeli III szabályozás bevezetése Európában sokkal komolyabb hatásokkal jár, mint a világ bármely más régiójában. Ez a körülmény az EBF véleménye szerint indokolttá teszi, hogy az európai szabályozó hatóságok néhány jól körülhatárolt területen – a fedezett kötvények, a lakossági jelzáloghitelek, a kisebbségi részesedések, a szoftver, a likviditás, valamint a hibridek

¹⁹ Implementing Technical Standards: bevezetési technikai sztenderdek

kezelését érintően – rugalmas megközelítést alkalmazva tekintetbe vegyék a piaci sajátosságokat.

Mindemellett az EBF összességében arra a megállapításra jutott, hogy az áttekintett különbségek csak kisebb technikai eltéréseket jelentenek, és nem veszélyeztetik a Bázeli III szabályozás globális konzisztenciáját. Az EBF üdvözli, hogy a Bázeli Bizottság Sztenderd Bevezetési Csoportja mandátumot kapott a tőkeegyezménytől való eltérések nyomon követésére és az eltérésekkel kapcsolatos állásfoglalásra.

IV.1.2 Az EBF módosító javaslatai – A tíz legfontosabb téma a parlamenti jelentéstevőnek

Az EBF Bankfelügyeleti Bizottsága (BSC²⁰) 4. negyedévi tevékenységének a homlokterében is a készülő tőke- és likviditásszabályozási csomag véleményezése, a módosítási javaslatok elkészítése állt. A módosítási javaslatokat a BSC különböző munkacsoportjai (a likviditási, a saját tőke és a tőke megfelelési munkacsoportok) készítették elő, a BSC hagyta jóvá, míg a legfontosabb módosító javaslatok kiválasztásáról az EBF Végrehajtó Bizottsága döntött. Az EBF 10 legfontosabb módosítási javaslata (Top 10 priorities) a következő:

1. Saját tőke - A kisebbségi érdekeltségek legyenek beszámíthatók a konszolidált CET1 tőkébe. (CRR 79. cikkely)
2. Saját tőke - A Bázeli I plafon alkalmazását ne hosszabbítsák meg. (CRR 476. cikkely)
3. Likviditás - A likviditási követelményeket automatikusan konszolidált csoportszinten kelljen alkalmazni. (CRR 7. cikkely)
4. Likviditás - Valamennyi jegybankképes eszközt a likviditási tartalék részének kell tekinteni és ennek megfelelően jelenteni. (CRR 404. cikkely)
5. Likviditás - A likvid eszközök tartásával kapcsolatos működési feltételeket enyhíteni kell a likvid eszközök diverzifikálása és az eszközök napi működésben való felhasználhatósága érdekében. (CRR 405. cikkely)
6. Likviditás - A vállalati betétek kiáramlását eltérően kell kezelni a vállalat és a bank közötti kapcsolat alapján, s a javaslatban szereplőnél stabilabbnak kell tekinteni, 75%-osnál kisebb pl. 25-50% kiáramlási tényezővel. (CRR 410. cikkely)
7. Likviditás - A pénzbeáramlások 75%-os plafonja, amelyet a Bázeli III javasolt, s amit a z európai szabályozás átvett nem alátámasztott (bizonyított), ezért el kell törölni. (CRR 413. cikkely)
8. Saját tőke – A KKV-k javasolt kezelését ki kell terjeszteni a belső minősítési módszert alkalmazó (IRB) bankokra is. (CRR 485. cikkely)
9. Saját tőke - a szoftvereket más joghatóságokkal konzisztens módon kell kezelni. (CRR 34. cikkely)
10. Az áttételi rátával kapcsolatos közzétételi követelmény: Az áttételi ráta közzététele ne legyen kötelező a végső újrakalibrálást megelőzően. (CRR 487. cikkely)

Az EBF a parlamenti jelentéstevőnek írt – a 10 legfontosabb módosítási javaslatot tartalmazó - levelében ismételtlen hangsúlyozta, hogy:

²⁰ Banking Supervision Committee

- Szükségesnek tartaná az alapvető tőke és a likvid eszközök rugalmasabb definíciójának a megtartását.
- Az európai bankszektor versenyképességét nem szabad kockáztatni.
- A CRR/CRD4 szabályozás során el kell kerülni, hogy az EU területén újabb pontokon sérüljön a versenysemlegesség.

Az EBF összességében a CRR-t érintően több mint 70, a CRD4 esetében több mint 10 cikkelyt érintő, részletesen is indokolt szövegszerű módosítási javaslatot küldött az illetékes európai testületekhez.

IV.2 A CRD3 felülvizsgálati klauzulája - Az EU Biztos válasza

Michel Barnier belső piaci biztos novemberben válaszolt az EBF-nek a CRD3 felülvizsgálati klauzulájának az alkalmazását kezdeményező levelére²¹. Válaszában a biztos elismeri, fölöttébb valószínűtlen, hogy az USA a megegyezett határidőre bevezetné a Bazel 2.5 előírásokat. Ennek ellenére a CRD3 előre elhatározott határidőnek megfelelő bevezetése mellett érvel. A jelenlegi helyzetben - amikor az európai bankoknak meg kell erősíteni tőkehelyzetüket - a CRD3 bevezetésének elhalasztása nem reális lehetőség. A szabályozási arbitrázs lehetősége a belső piaci biztosban is aggodalmakat kelt. Ugyanakkor hangsúlyozza, hogy a Bizottság elsődlegesen az európai piac és az európai bankok biztonságáért és stabilitásáért visel felelősséget, amelynek biztosításához a Bazel 2.5 időbeni implementálása lényeges elem.

IV.3 EMAC jelentés a hitelciklusokról és a makroprudenciális politikában betöltött szerepükről

Az EBF Gazdasági és Monetáris Ügyek Bizottsága novemberben egy tanulmányt tett közzé, amely a hitelciklusokat és azok makroprudenciális szerepét elemzi. A gazdaságpolitikai javaslatokat is megfogalmazó empirikus vizsgálat főbb megállapításai:

- Az elmúlt 10-15 év erősebb gazdasági és piaci integrációja az egyes országokban a hitelnövekedés szorosabb együttmozgásához vezetett, különösen az euro zónában.
- A hitelciklusok nagymértékben függetlenek az üzleti ciklusoktól, legalábbis a szinkronitás és az amplitúdó tekintetében. A hitelciklusok amplitúdója az 1990-es második fele óta számos országban lényegesen csökkent, a hiteltermelés növekvő mértékben a reálgazdasághoz igazodott.
- Az országok többségében érzékelhető késés van a reál GDP növekedés és a reál hitel növekedés között, azaz a nagyobb GDP növekedés táplálja a jövőbeni hitelnövekedést. Más oldalról úgy tűnik, hogy a hitelexpanzió is táplálja a gazdasági aktivitást, bár ez a kapcsolat nem azonos az egyes országokban.
- Az egyes országok hitelnövekedései között szignifikáns átterjedési (spill-over) hatás van, ami arra utal, hogy a makroprudenciális politikáknak internacionális jelleget kell öltetniük.

²¹Lásd a 2011. 3. negyedéves jelentésünket!

IV.4 Az iparági szövetségek levele a jogi személy azonosító (LEI²²) rendszer támogatására

Az EBF más iparági szövetségekkel együtt aláírta azt a levelet, amely felvázolja, hogy milyen eredményeket értek el a jogi személyek egységes és globális nyilvántartó rendszerének a kialakításában. A levél arra kéri a G20 pénzügyminisztereket, hogy támogassák a koordinált, globális megoldás létrehozását. A rendszer létrehozói szeretnék, ha a LEI-t a jövőbeni jogszabályalkotásban is felhasználnák.

²² Legal Entity Identifier